

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XX Ljubljana, januar 1983 št.: 1

8. zasedanje delavskega sveta SOZD Mercator – 28. 12. 1982

Vesna Bleiweis – center za obveščanje

Sprejet letni planski akt SOZD Mercator za leto 1983

Nekatere pomanjkljivosti v planu za leto 1983 – v plan niso vgrajeni vsi elementi iz resolucije o politiki družbenogospodarskega razvoja SR Slovenije v letu 1983 in njenih spremljajočih aktov, niso vplivale na odločitve delegatov o sprejetju plana za leto 1983.

Z dvema amandmajema, ki ju je predlagal delegat delovne organizacije Mercator Hoteli-gostinstvo, Metod Skrjanec, je sprejet letni planski akt sozda za leto 1983. Predlagana oziroma sprejeta

amandmaja zahtevata delitev deviznih sredstev, ustvarjenih z medsebojnim poslovnim sodelovanjem članic sozda na osnovi njihovega stvarnega prispevka k ustvarjenim deviznim sredstvom in pa na združevanje prostih deviznih sredstev na ravni sozda.

Drug pomemben akt, za katerega je delavski svet z ugotovitvenim sklepom ugotovil njegovo sklenitev, je samoupravni sporazum o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije v sozdu. Navedeni sporazum je sprejelo več kot dve tretjini članic sozda, kar je dovolj, da se začne njegovo ureničevanje v letu 1983.

Povzetki razprav iz razgovora delovne skupine CK ZKS s komunisti Mercatorja

Vesna Bleiweis

Akcijsko povezovanje komunistov v sozdu

Čeprav je od razgovora delovne skupine CK ZKS s komunisti v sozdu Mercator minil že dober mesec, so nekatera vprašanja predvsem s področja oblik akcijskega povezovanja komunistov v sozdu aktualna.

Namen razgovora delovne skupine CK ZKS je bila seznanitev z razmerami in vzpodbuditev nadaljnega prizadevanja za učinkovito in sočasno idejnopolitično delo, ki naj bi ga zagotavljalo prav akcijsko povezovanje in nudenje pomoči vodstvom osnovnih organizacij ZK. Prav tako gre v teh razgovorih za seznanitev z razmerami na področju urejanja medsebojnih odnosov in tudi za konkretne dogovore komunistov, kako čimbolj uspešno in dosledno ureničevati sklepe 3. seje CK ZKJ in CK ZKS. Ti dve seji sta namreč še posebej zavezali komuniste v največjih gospodarskih sistemih – sestavljenih organizacijah združenega dela.

V tem razgovoru so predstavniki sozda Mercator, ki so sodelovali v razgovoru, poleg problemov gospodarske narave enoglasno ugotavljali potrebo po akcijskem povezovanju na ravni sestavljene organizacije. Te zahteve so izražali bodisi v obliki formalnega oziroma neformalnega delovanja.

Komunisti Mercator-Agrokombinata pogašajo specifično obliko koordinacije dela komunistov v sozdu, saj je mnogo odprtih vprašanj, ki bi se lahko enotno reševala. Menijo, da bi bilo koristno, da bi se znotraj sozda oblikovala formalna ali neformalna koordinacijska telesa po dejavnostih npr. za kmetijstvo, industrijo, trgovino, kjer nastopajo poleg splošnih še specialne branžne težave. Na ravni sestavljene organizacije pa naj se oblikuje koordinacijsko telo, ki bi koordiniralo skupne akcije, povezovalo delo koordinacijskih teles delovnih organizacij z občinskimi komiteji.

Predstavnica Mercator-Rožnika, TOZD Metlika je izhajajoč iz prakse v delovanju družbenopolitičnih organizacij v svoji temeljni organizaciji predlagala, da se na ravni sestavljene organizacije

oblikuje koordinacijsko telo. Naloga tega telesa pa naj bi bila predvsem oblikovanje idejnih izhodišč za določevanje politike razporejanja dohodka, planiranja, kadrovske politike in samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja s področja dohodkovnih odnosov.

Samoupravna regulativa je sicer urejena, v neposredni praksi pa so posamezni interesi močnejši, tako da v praksi prihaja tudi do nespoštovanja oziroma do »življenjskega gledanja na to regulativo«, ker so poslovni učinki oziroma razvoj posameznih tozd v danem trenutku važnejši, kot pa cilji, opredeljeni v samoupravnem sporazumu o združevanju. S tem pa prihaja do odvisnosti, neskladnosti ter omogočanja zapiranja tozd v lastne okvire in povečanje neučinkovitosti delovne in sestavljene organizacije. Neprisotnost stališč zveze komunistov pri obravnavi skupnih interesov se ne kaže samo v tem, da posamezni člani ZK delujejo prosto po lastni volji in presoji, temveč tudi v tem, da se dogovori, sporazumi in ostala pravna regulativa v tozd in do ne spoštuje v celoti in je njeno izvajanje podrejeno parcialnim interesom. Prav v vlogi ocenjevanja teh pojavov pogašamo idejne opredelitve zveze komunistov. Ne glede na obliko bi morali na ravni sestavljene organizacije slišati tudi stališča zveze komunistov. To je povzete razprave udeleženke Side Stehar, delavke **M-Hotelov gostinstva, TOZD Ilirija**.

Jožica Šmigoc iz **M-Izbire Pano-nije Ptuj** je o idejnem in akcijskem povezovanju komunistov Mercatorja poudarila aktivnost v Pomurju, kjer je sedež več delovnih organizacij. Te organizacije so v minulem času organizirale skupne problemske konference o kongresnih dokumentih in poudarila, da so problemske konference oblika, ki bi se morala uveljaviti tudi na ravni sozda Mercator.

Mira Podobnik iz **Mercator-Rudarja Idrija** je poudarila potrebnost povezanosti komunistov znotraj posamezne dejavnosti, predvsem zaradi skupnih problemov in specifičnih razmer v dejavnosti.

Problem usklajenega delovanja organizacije zveze komunistov v trgovski dejavnosti predstavlja dislociranost prodajnih enot. Zato je v teh organizacijah težko doseči organiziranost osnovnih organizacij ZK na ravni temeljne organizacije, še teže na ravni delovne. Zato je prav pri trgovskih organizacijah z velikim številom prodajnih enot izven sedeža matične organizacije značilna večja aktivnost komunistov v krajevnih oziroma lokalnih organizacijah, ne pa v temeljnih. Problem akcijskega povezovanja v teh organizacijah je predstavil Saša Štoka iz **Mercator-Trgoavta Koper**.

Več bi si morali prizadevati za vzpodbujanje dela komunistov v mladinskih organizacijah. Dejstvo, da je prav delo z mladimi zastalo, se kaže predvsem v njihovem vse manjšem deležu pri oblikovanju posameznih opredelitev. Zato je naloga vseh komunistov, da ne zanemarijo dela z mladimi. Tudi na tem področju naj bi se odrazilo delo formalnega ali pa neformalnega akcijskega telesa na ravni sestavljene organizacije. To so besede Antona Sedmaka iz **Mercator-Nanosa**.

Soglasna ocena udeležencev razgovora je: na ravni sestavljene organizacije se oblikuje delovna skupina, ki pripravi osnutek akcijskega delovanja komunistov na ravni sestavljene organizacije. Osnutek gradiva bodo obravnavale vse osnovne organizacije in na podlagi ugotovitev iz razprav v posameznih organizacijah oblikovan enoten dokument oziroma program o delovanju zveze komunistov na ravni sestavljene organizacije.

Planiranju na rob

Vse lepo in prav, če smo se v združenem delu potrudili, da smo pravočasno sprejeli usmeritve tekočega razvoja oziroma razvoja v letu 1983. Ni pa prav, da naše usmeritve ostajajo brez globalnih usmeritev, ki jih določajo resolucija o družbenogospodarskem razvoju in njeni spremljajoči akti. Rekli boste: formalizem, tistih nekaj parametrov se naknadno vključi v plan, pa je.

Pa vendar se s takim načinom ne moremo strinjati. Ustvarjalci resolucije in njenih spremljajočih dokumentov bi se morali zavedati odgovornosti, ki jo imajo pred vsakim delavcem, ki preko sprejema planskega akta svoje organizacije sprejema tudi globalne usmeritve razvoja širše družbene skupnosti in tudi nekaterih posebnih zadev o katerih ima pravico in dolžnost odločati z osebnim izjavljanjem. Dobro vemo, da uresničevanje planskih usmeritev ne pomeni smo delovnih obveznosti, temveč tudi moralno in politično odgovornost za uresničevanje. Zato je odlašanje objavljanja širših družbenih usmeritev – predvsem na področju razporejanja dohodka in čistega dohodka, nedopustno. Vemo, da homo morali zategniti pas – vendar bi vsaj to, koliko in na kakšen način, lahko zvedeli pravočasno.

Navsezadnje je odločanje o planiranju in razporejanju dohodka in čistega dohodka neodtujljiva pravica delavcev.

Vesna Bleiweis

Delavski svet sestavljene organizacije združenega dela Mercator ob sprejemanju plana sozda na osmem zasedanju, 28. decembra 1982

V tej številki

- KO sindikata daje pobudo za pričetek evidentiranja kandidatov za člane organov sozda str. 2
- Izrek arbitražne odločbe in komentarja udeleženk str. 3
- Objava spremenjenega SaS o internih kompenzacijah str. 3/4
- Mercator v SR Srbiji – Beograd in Čuprija str. 5/6
- Jubilejni 50. objekt iz združenih sredstev str. 6
- Nanosove vesti str. 7/8
- Iz M-Kopitarne Sevnica str. 9
- Iz tozda Standard v Novem mestu str. 10
- Mercator v SR Sloveniji str. 11
- Naša anketa: koliko se poznamo med seboj str. 12
- Soseska na Fužinah v Ljubljani dobila trgovino M str. 12
- Šifrant enotne klasifikacije dejavnosti za vse temeljne in delovne organizacije v sestavu sozda M str. 13
- Mercatorjev mozaik in akcije naših dobaviteljev str. 14/15

po 1581/85

S 4. seje koordinacijskega odbora sindikata sozda

Center za obveščanje

Letos v aprilu volitve delegatov v organe sestavljene organizacije

Osrednja točka 4. seje koordinacijskega odbora sindikata SOZD Mercator, 11. 1. 1983 v Ljubljani, je bila obravnava poročila o izvajanju obveznosti, sprejetih s samoupravnimi sporazumi, in s sklepi organov samoupravljanja sozda. Koordinacijski odbor je dal tudi pobudo za pričetek evidentiranja kandidatov za delegate v organih samoupravljanja sozda.

Na seji, ki jo je vodil predsednik koordinacijskega odbora, Jože Knavs, so člani odbora v poročilu o izvrševanju sklepov najprej ugotovili, da se osnovne organizacije ZS v temeljnih in delovnih organizacijah ne ravna po navodilu, ki ga je koordinacijski odbor objavil v glasilu, da so namreč obvezne prispevati za uresničevanja programa dela koordinacijskega odbora po 2 dinarjev mesečno na vsakega svojega člana, kar znaša po delavcu 24 dinarjev letno. Disciplinirane pri tem so OOZS v okviru Mercator-Rožnika in večina drugih organizacij na širšem območju ljubljanske regije, medtem ko »zunanje« niso disciplinirane. KOS ponovno poziva odgovorne sindikalne delavce v temeljnih in DO, da spoštujejo sklep letne konference sindikata na ravni sozda in s tem omogočijo uresničevanje programa v skupnem interesu.

Planske službe dobro opravile delo

Pismeno poročilo o izpolnjevanju obveznosti po samoupravnih splošnih aktih in sklepih delavskega sveta SOZD je na seji s komentarjem razširil namestnik generalnega direktorja sozda, Vukadin Nedeljković. Kar zadeva obveznosti delovnih organizacij pri pripravi in sprejemanju planskih aktov, je bil koordinacijski odbor seznanjen, da so bile planske službe delovnih organizacij v preteklem letu zelo prizadevne in so s tem omogočile, da je bil planski akt sozda Mercator sprejet že pred koncem leta, s tem da je bila omogočena vsem udeležencem tudi dovolj obširna in kakovostna razprava o predlogih planskih aktov.

Slabše se obnašajo nekatere čla-

nice sozda pri sprejemanju sprememb samoupravnih splošnih aktov, kar se je pokazalo vnovič ob sprejemanju sprememb samoupravnega sporazuma o internih kompenzacijah, od čigar usode eksistenčno zavisijo nekatere temeljne organizacije. Kritika ne velja toliko tistim, ki so odklonili sprejem, ampak tistim, ki stališča sploh ne sporočijo. To pomeni, da tudi delegati delavskega sveta sozda med svojimi kolektivi ne opravljajo dovolj prizadevno svoje vloge.

Več srotiti za skupno kadrovske politiko in enotno vrednotenje del

V samoupravnem sporazumu o združitvi je sedem temeljnih zadev skupnega pomena, brez katerih ne more biti članstva v sozdu Mercator. Poleg teh nalag pa so predvidene tudi nekatere, prav tako skupne, vendar fakultativne, med njimi tudi skupno urejanje kadrovske politike, razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke. Čas bi bil, da bi aktivirali tudi te naloge kot skupne zadeve. V zvezi s enotno politiko razporejanja dohodka in delitev sredstev za OD bo treba uvesti vsaj enotno metodologijo za vrednotenje tipičnih del po panogah. V zvezi s tem KO sindikata podpira začetno delo v ta namen formiranja odbora.

Ignoriranje pripadnosti

Člani KO sindikata so bili seznanjeni tudi z nekaterimi anomalijami v obnašanju članic sozda do drugih članic. Kot izjemno skrajnosten primer je ravnanje vodstva tozd Hladilnica v sestavu M-Velepreskrbe, ki je domačim tozdom za več let na podlagi pogodbe z

zunanjo firmo onemogočila uporabo edinih kapacitet, registriranih v Sloveniji za pripravo divjačine za izvoz, ki postaja nova dejavnost M-Mednarodne trgovine. Koordinacijski odbor je obsodil postopek tega tozda.

Nadalje se je odbor zavzel za nadaljevanje skupne politike pri zagotavljanju skupnih zmogljivosti za organiziran letni oddih delavcev v celotnem sozdu.

Na zborih delavcev v februarju naj bi bili znani prvi kandidati

Aprila meseca letos se bo iztekel mandat delegatom v organih samoupravljanja sozda. To so delavski svet, odbor samoupravne delavske kontrole in notranji arbitraž, ki so voljeni neposredno na volitvah v vseh temeljnih oz. delovnih organizacijah, ter tudi izvršilnem odboru in delovnim telesom delavskega sveta, ki bodo voljeni posredno na prvem zasedanju DS v novem sestavu. Razpis volitev se predvideva 17. marca. Zaradi tega je KO sklenil, da se že z mesecem februarjem prične na ravni konferenc OOZS v delovnih organizacijah s tozdi, oziroma na ravni IO v enovitih delovnih organizacijah in delovnih skupnostih, postopek evidentiranja, tako da bi bile opravljene kandidacijske konference že ob sprejemanju ključnih računov za leto 1982 koncem februarja. Ustrezna navodila bo v začetku februarja izdal center za obveščanje. KO je že poslal poziv k evidentiranju kandidatov za člane odbora samoupravne delavske kontrole M-Interne banke. Evidentirajo se v okviru DO istih dejavnosti oziroma regije, na ravni konferenc OOZS.

KO sindikata sozda je na tej seji obravnaval tudi nekatere kadrovske zadeve, ki so v njegovi pristojnosti po 104. členu samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD. To določilo ponekod v postopku še vedno obidejo, kljub opozorilu, ki ga je z okrožnico poslal KO vsem članicam oziroma predsednikom delavskih svetov.

Profesor Pavle Zrimšek s Fakultete za politične vede, novinarstvo in sociologijo dela v Ljubljani je govoril o temi »Kje smo danes na področju obveščanja.« Poudaril je, da se je povečalo zaupanje v institucionalnost informacij, a moramo se izogibati monopolizaciji informacij.

Jak Koprivc, član predsedstva CK ZK Slovenije, je govoril o podružbljanju sredstev informiranja na vseh ravneh. Poudaril je, da je danes najpomembnejše preprečevanje občutka nemoči. Moramo spremljati izjave in njihovo realizacijo. Ljudem se mora prikazati, da se v naši družbeni praksi nekaj spreminja in ji moramo dati novo kvaliteto. Biti moramo ponosni, da smo Jugoslovani. Energično moramo delati in širiti ponos Jugoslavije v svet.

Marjan Šifter, predsednik republiškega komiteja za informiranje je poudaril, da so podatki zaradi različnih metodologij dostikrat različni, npr. pri SDK ali Zavodu za statistiko imajo različne podatke o osebnih dohodkih. Podatke naj zbira ali daje samo ena služba. V razpravi je novi Zakon o javnem obveščanju, saj je sedanji republiški zakon že star 10 let.

Franček Kavčič, odgovorni urednik Delavske enotnosti, je govoril o sindikalnih akcijah v posamezni delovni organizaciji ali tozdu. Dejal je, da bi morala imeti vsaka OO ZS svojo knjižnico. Sindikalnih organizacij je v Sloveniji okrog 7000. Delavsko enotnost tiskajo v nakladi 4700 izvodov, a je še ne prodajo. Problematika delavca se mora približati delavcem.

3. zbor M-Interne banke – 28. 12. 1982

Center za obveščanje

Aktualni podatki

Kratek pregled gradiva za 3. zbor M-Interne banke kaže, da se strokovne službe naše banke zavedajo pomembnosti aktualnih podatkov. Škoda, da ti podatki niso na voljo večkrat, saj so odsev uresničevanja sprejete poslovne politike.

K večji popularizaciji teh podatkov bo nedvomno prispevala tudi njihova računalniška obdelava, na katero se v interni banki temeljito pripravljajo.

Aktivnost M-Interne banke v letu 1982 je bila usmerjena predvsem na področje združevanja sredstev za različne namene in njihovo porabo oziroma plasmaje. Vsi stranski posli, ki jih je banka opravljala izhajajo iz združevanja in plasmaje sredstev skladno z njihovim namenom.

Konkretno so bile zboru interne banke posredovane informacije o problematiki združevanja sredstev za naslednje namene: skupno dogovorjene investicije, tekoče poslovanje, interne kompenzacije, vlaganja v farmo v Novi Topoli in solidarnostne namene. Predstavljeni podatki kažejo, da se interna banka pri realizaciji ciljev, določenih s poslovno politiko za leto 1982 ne srečuje samo s sicer splošno znanimi ekonomskimi problemi, temveč tudi s problemi, ki izhajajo iz samih medsebojnih odnosov in razmerij v sozdu. Tu naj omenimo le nekatera nerazumevanja in nedisciplino pri rokih, določenih za posamezne oblike in vrste združevanja.

Za dogovorjene skupne investicije je bilo v letu 1982 združeno 219.248.542 dinarjev, kar je približno enako kot v letu 1981. Če pa višino združenih sredstev primerjamo s porastom cen za kvadratni meter in zraven dodamo še bančne omejitve, potem je jasno, da smo v letu 1982 s tem denarjem zgradili fizično približno pol manj kot smo v letu 1981. Ne samo usmeritve minimalnih kriterijev, ki jih je za področje investiranja oziroma koriščenje združenih sredstev s poslovno politiko za leto 1983 opredelila M-Interna banka temveč tudi spremenjena pozitivna zakonodaja, dokazujejo temeljito klesčenje investicijskih apetitov. Absolutno prednost pri investiranju oziroma koriščenju združenih investicijskih sredstev bodo imele v letu 1983 izvozna naravnane investicije in pa investicije za povečanje proizvodnje hrane. Ob tem se nam zastavlja samo vprašanje, kako daleč smo s pripravi na gradnjo posameznih objektov, saj vsi vemo, da je čas tisti, ki v današnjem trenutku edino lahko zagotovi cenejšo gradnjo.

Iz gradiva za 3. zbor banke so razvidni podatki, da se nekatere članice sozda ne zavedajo pomembnosti združevanja sredstev za tekoče poslovanje. Racionalnost takega združevanja dokazujejo podatki o količini nežiralnega denarja, ki se obrača v interni banki. Podatki o dnevnem prometu M-Interne banke (na osnovi blagovnih tokov) kažejo, da je bil v obravnavanem obdobju najvišji dnevni promet 128 milijonov dinarjev in da nam za ta promet ni bilo potrebno angažirati žiralnega denarja. Prav tako je pomemben podatek o prihranku na obrestih v višini 19 milijonov dinarjev. Povprečna potreba po žiralnem denarju je povprečno manjša za 180 milijonov dinarjev, to je za stanje, pozitivnih saldov na internih računih iz katerih se likvidnostno kreditirajo nelikvidni računi tozdo. Čeprav navajamo le parcialne podatke o učinkovitosti združevanja sredstev za tekoče poslovanje, je to že dovolj, da presodimo tako združevanje kot najracionalnejšo obliko gospodarjenja.

Zbor banke je sprejel plan M-Interne banke za leto 1983. S pla-

nom opredeljena poslovna politika za leto 1983 kaže izhodišča za minimalne pogoje koriščenja združenih sredstev za investicije in sovlaganja, opredeljuje politiko na področju tekočega poslovanja in priskrbo oziroma porabo sredstev za tako poslovanje ter način in ukrepe za ohranjanje likvidnosti interne banke in njenih članic. Ob tem moramo posebej omeniti načrtovane aktivnosti interne banke na področju uvajanja hranilniške službe. Stimulativne obresti za hranilne vloge delavcev in kmetov v sozdu, bodo prav gotovo prispevale k popularizaciji vlaganja prihrankov in nakazovanja osebnih dohodkov preko hranilne službe interne banke.

Dosedanja praksa v poslovanju interne banke in spremembe zakonov o temeljih kreditnega in bančnega sistema in drugih kreditno monetarnih oziroma bančnih predpisov so narekovale spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v M-Interno banko. Tako spremenjena zakonodaja kot dosedanje izkušnje sta zahtevali spremembe, ki se nanašajo na pooblastila za dela, ki jih v imenu in za račun članic opravlja interna banka. S spremembami in dopolnitvami sporazuma naj bi se realizirale določbe o odgovornosti članic za interno banko in sicer v obliki neomejenih subsidiarne odgovornosti. Spremembe in dopolnitve precizirajo pristojnosti organov banke ter vlogo in pomen interne banke v urejanju medsebojnih družbeno-ekonomskih razmerij. Za planiranje oziroma načrtovanje poslovanja politike interne banke naj bi po uskladitvi z zakonom o planiranju veljala tudi načela sočasnosti in pravočasnosti planiranja, kar pomeni, da bomo tako razvojno usmeritev sozda kot poslovno politiko interne banke oblikovali sočasno. V zvezi s preciziranjem pristojnosti organov banke omenimo le pristojnosti zbora banke v primerih pristopa in izstopa članic interne banke in primere razdrtenja sporazuma s posamezno članico. Kot novost iz sporazuma lahko omenimo še reševanje sporov arbitraži sozda.

Omejili smo se zgolj na predstavitve aktualnejših zadev, zbor sam pa je obravnaval finančni rezultat in poslovanje M-Interne banke v obdobju januar-november 1982. Ocenil kot dobro. Posamezna poročila o združevanju, koriščenju in stanju združenih sredstev za investicije naložb in poročila o aktivnosti interne banke pri izbiri najugodnejših izvajalcev del dobaviteljev opreme so temeljni na svežih in aktualnih podatkih, ki bi jih morali pravzaprav komentirati strokovnjaki.

Zbor banke je ugodno ocenil informacijo o uresničevanju sporazuma o združevanju sredstev interne kompenzacije in sprejel pozitivno stališče do sprememb tega sporazuma.

Nekoliko se zatika pri izvajanju sporazuma o združevanju sredstev za sovlaganje v prasičerejski farmo Nova Topola. Ker pa so to v zvezi s tem sovlaganjem pravčasno podpisani in sprejeti vsi potrebni dopolnitveni akti k temu namu spazumu bo tudi to združevanje po mnenju strokovnih služb interne banke ugodno končano.

Udeležili smo se posvetovanja

Janko Blas – M-Kopitarna Sevnica

Odgovorno delo organizatorjev obveščanja

V Mariboru je bil 10. in 11. decembra 1982 seminar o obveščanju v delovnih organizacijah. Več kot dvesto organizatorjev obveščanja iz Slovenije je poslušalo predavanja, delo v dveh komisijah v prostorih Visoke ekonomske komercialne šole v Mariboru. Iz naše DO sta se tega 5. seminarja za obveščanje udeležila Milan Poljašak kot odgovorni urednik našega biltena in Janko Blas kot predsednik komisije za informiranje.

Obravnavali smo problematiko obveščanja, še posebej danes, ko so pred združenim delom težke naloge in bitke za čimvečji izvoz in utrditev samoupravnih odnosov. Med drugim so na srečanju spregovorili predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Marjan Orožen, ki je opozoril na naloge, ki čakajo sindikate. Poudaril je, da so informacije pogoj za odločanje in danes postajajo še pomembnejše in odgovornejše. Danes je gospodarski položaj težak in zapleten. Vsi iščejo krivce zanj. Pozabljajo pa, da smo se vsi

skupaj veselili novega, vsake nove ceste, hotela, tovarne in podobnih objektov; takrat ni nihče vprašal, kdo bo vse to plačal, kdo povrnil tujini dolgove. Tudi več kot 600 glasil, kolikor jih sedaj izhaja v Sloveniji, je kaj malo pisalo o tem.

Matjaž Kek iz republiškega sveta ZS Slovenije je govoril o temi »Koliko je že danes uveljavljena vsebina informiranja za aktivno in kvalitetno odločanje.« Vsak član OO ZS Slovenije je osebno dolžan, da tudi sam skrbi za svojo obveščeno preko raznih oblik obveščanja.

Dileme

Vesna Bleiweis

Razporejanje dohodka in čistega dohodka v letu 1983

Razlog za pričujoči zapis ni v oporekanju upravičenosti družbenega dogovarjanja o razporejanju dohodka in čistega dohodka – konkretno: dogovoru o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka in čistega dohodka v letu 1983, temveč v tem, da ob njegovem oblikovanju zelo malo vemo o njegovih konkretnih opredelitvah, ki jih moramo glede na določbe zakona o združenem delu (115. člen) in samega dogovora vgraditi v planske akte za tekoče leto in samoupravne splošne akte.

Osnova za ta zapis je predlog dogovora, ki nosi datum 16. 12. 1982, zapis pa se piše 26. januarja 1983. Ne bomo se spuščali v njegove vsebinske in metodološke rešitve oziroma opredelitve, kajti gre vendarle šele za predlog, ki tudi v osnovnih usmeritvah ni usklajen z resolucijo o družbenogospodarskem razvoju Slovenije v letu 1983. Resolucija je bila objavljena 27. 12. 1982.

V resoluciji je dogovor opredeljen kot spremljajoči akt za uresničevanje globalnih usmeritev, ki jih določa resolucija. Iz tega lahko sklepamo, da bo dogovor prinesel restrikcije na področju oblikovanja in razporejanja sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Vendar pa lahko le ugibamo, kaj bomo oziroma s kakšno vsebino bomo dopolnjevali sprejete planske akte za leto 1983.

Z vsi resnostjo sprašujemo avtorje in udeležence dogovora po odgovornosti za uresničevanje zakona o združenem delu in samoupravnih pravic delavcev. Zakaj tako vprašanje?

Zakon o družbenem planiranju določa kot temeljni načeli planiranja pravočasnost in sočasnost. Za-

kon o združenem delu določa pravni položaj družbenega dogovora v hierarhiji pravnih aktov, področja, ki se urejajo z družbenim dogovorom, položaj udeležencev dogovarjanja in medsebojne pravice in obveznosti udeležencev. Predvsem pa določa pravice

in dolžnosti delavcev v zvezi s planiranjem in razporejanjem dohodka, čistega dohodka in oblikovanjem sredstev za osebne dohodke, ter obveščanje. Prav za opredelitev teh pravic gre – to so namreč neodtujljive pravice delavcev, o katerih imajo glede na določbe

svojih samoupravnih aktov pravico osebnega, to je neposrednega izjavljanja.

Dogovor (gre za družbeni dogovor, ker se v preambuli sklicuje na 579. člen zakona o združenem delu) zahteva prav neodtujljive pravice delavcev. Da pa delavci lahko o vprašanih odločajo, morajo biti pravočasno, celovito in v razumljivi obliki obveščeni, če hočejo oziroma morajo o njih odločiti. Zakaj morajo? Zato, ker zakon o združenem delu zahteva, da samoupravni splošni akti s področja razporejanja čistega dohodka ne smejo biti v nasprotju z družbenim dogovorom, ki ga je temeljna organizacija sklenila oziroma k njemu pristopila. S tem pa odpiramo vprašanje veljavnosti obnašanja po določbah dogovora za tiste ustvarjalce dohodka in čistega dohodka, ki h dogovoru ne pristopijo oz. dogovora ne sklenejo.

Predlog dogovora za leto 1983 (pa tudi za prejšnja leta) je sestavljen tako, da je iz njega možno razbrati le prizadevanja udeležencev po določenem obnašanju na področju razporejanja dohodka in čistega dohodka. Iz tega bi lahko sklepali, da ne gre za obvezujoč dokument (čeprav spremljajoči akt resolucije), temveč za akt, ki naj bi ga po prosti presoji upoštevali. Kajti za tistega, ki ga ne sprejme oziroma ne poda pristopne izjave, ne more veljati (581. člen zakona o združenem delu).

Kje torej smo? Na eni strani dogovarjanje, za katerega pravoča-

sno ne vemo nič konkretnega, na drugi strani zahteva po postfestum usklajevanju planov in samoupravnih splošnih aktov z dogovorjenim. Pa dodajmo še tretjo stran: če tisti, od katerih dogovor zahteva določeno obnašanje (to pa so predvsem organizacije združenega dela in drugi) po dogovoru ne bo ravnal, ga doleti pravična kazen – ukrep družbenega varstva (v končni fazi).

Da se bodo posledice uresničevale ne glede na sklenitev oziroma pristop k dogovoru je jasno, saj so

Šepetamo

Nič nas ne sme presenetiti, niti zmanjšanje osebnih dohodkov.

Marko Bokal

Notranjost samopostrežbe: tudi klasična postrežba delikatese in mesa.

udeleženci svoje pravice pri spremljanju uresničevanja dogovora lepo zapisali in razdelili.

Zavedamo se, da je družbeno dogovarjanje na področju razporejanja dohodka in čistega dohodka del ustaljene politike in načela, da porabimo samo toliko, kolikor ustvarimo, vendar moramo tudi za konkretne smeri vedeti pravočasno, celovito in nedvoumno.

Mercator 1/83

Priloga časopisa Mercator

Januar '83

upravičenosti do interne kompenzacije.

Vlogi za odobritev interne kompenzacije za sredstva, ki jih združuje OZD namensko za posebej vnaprej dogovorjen posel, mora upravičenka priložiti naslednjo dokumentacijo:

– kalkulacijo proizvodov, iz katere je razviden izpad dohodka,
– druge podatke, ki so po mnenju odbora pomembni za ugotavljanje upravičenosti do interne kompenzacije.

14.

Odbor za ugotavljanje upravičenosti preveri vso predloženo dokumentacijo ter ob upoštevanju podatkov iz dokumentacije in določil tega sporazuma odobri kompenzacijo in določi njeno višino.

Odbor za ugotavljanje upravičenosti pokrivanja izpadlega dohodka poroča o svojem delu delavskemu svetu SOZD najmanj enkrat letno.

15.

Strokovna in administrativno-tehnična dela v zvezi z združevanjem in uporabo sredstev za interne kompenzacije opravlja Mercator – Interna banka.

V. Kratkoročno kreditiranje osebnih dohodkov v primeru izgube po periodičnem obračunu

16.

Sredstva, zbrana po določilih tega sporazuma, se začasno lahko uporabljajo tudi kot kreditna sredstva za kritje osebnih dohodkov OZD, združenih v SOZD Mercator, po osnovah samoupravnih splošnih aktov, in sicer v primeru izgube, ugotovljene v periodičnem obračunu prizadete OZD med letom.

Takšen kredit odobri Mercator – Interna banka pod pogoji, ki so predvideni kot predsanacijski, postopek po Zakonu o sanaciji in prenehanju

organizacij združenega dela, in v skladu s poslovno politiko Mercator – Interne banke, vendar največ za dobo šest mesecev.

Mercator – Interna banka je pooblaščenka, da sklene v skladu z določili prejšnjega odstavka z najemnikom posojila posebno pogodbo o najemu kredita in drugih ukrepov za odstranitev vzrokov za motnje v poslovanju.

VI. Reševanje sporov

17.

Udeleženke tega sporazuma se dogovorijo, da je za reševanje morebitnih sporov, ki bi med njimi nastali pri uveljavitvi medsebojnih odnosov po tem sporazumu, oziroma, ki bi nastali zaradi neizpolnjevanja obveznosti po tem sporazumu, pristojna notranja arbitraža SOZD Mercator v skladu z določili samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator.

VII. Prehodne in končne določbe

18.

Za tehnična navodila v zvezi z izvrševanjem tega samoupravnega sporazuma je pooblaščen poslovni odbor Mercator – Interne banke.

19.

Ta sporazum je sklenjen, ko ga z osebnim izjavljanjem sprejme večina delavcev v TOZD oziroma DO najmanj dveh tretjin OZD, združenih v SOZD Mercator.

20.

S sklenitvijo tega samoupravnega sporazuma preneha veljati Samoupravni sporazum o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije v SOZD Mercator z dne 27. 7. 1982.

Ljubljana, dne 28. 12. 1982
Predsednik delavskega sveta SOZD Mercator:
Bojan Zor

Ugotovitveni sklep o sprejemu prečiščenega besedila samoupravnega sporazuma o oblikovanju sredstev in interne kompenzacije v SOZD Mercator je sprejel delavski svet SOZD Mercator na svojem 8. zasedanju, dne 28. 12. 1982.

Na osnovi samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, in 70. člena samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, za obdobje 1981–1985, sklenejo delovne in temeljne organizacije združenega dela, združene v SOZD Mercator n. sub. o. (v nadaljnjem besedilu: udeleženke), naslednji

Samoupravni sporazum o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije v SOZD Mercator

I. Splošne določbe

1.

S tem samoupravnim sporazumom udeleženke zagotavljamo:
– izvajanje skupne poslovne politike v smislu samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator,

– pokrivanje izpada dohodka, ki nastane pri poslovanju s proizvodi in pridelki širšega družbenega pomena.

Dalje določamo udeleženke s tem samoupravnim sporazumom način oblikovanja in združevanja sredstev za interne kompenzacije, kriterije in merila, po katerih bodo koriščena tako združena sredstva, in postopek za

Dvaindvajsetega decembra 1982 v Bistrici ob Sotli

Milė Bitenc

Nova poslovalnica Mercator-Jelša

Tisti dan je bil praznik naše vojske. Dan, ki je pomenil praznik tudi za krajanje in okoličane Bistrice ob Sotli. Dobili so dve lepi, sodobni trgovini in bife. Tisti dan, ko so padle prve snežinke v letošnji zimi, beleži tudi naša delovna organizacija Mercator-Jelša pomemben delovni uspeh.

Le lučaj stran od stare, temačne in obenem tudi sila neprivlačne trgovine, v ovinku na klancu, ki vodi v središče Bistrice ob Sotli, je v nekaj kratkih mesecih vzniknil nov, moderen objekt. V njem je našla prostor »stara« trgovina. Še več; posebej je urejena mala samopostrežnica, ki nudi le živila, mlečne izdelke, delikatese in kruh, pa meso in mesne izdelke postrežejo na klasični način. Vse drugo, kar smo sicer vajeni kupo-

vati v takšnih trgovinah – pralne praške in čistila, drobno galanterijo, gospodinjske potrebščine in še kaj – vse to je na izbiro v sosednji trgovinici, ki obenem ponuja tudi nekaj gospodinjskih aparatov, pa steklo in porcelan, tekstilne izdelke in metrsko blago, orodja in še bi lahko naštevali. Vse je lepo urejeno, pregledno in mnogi krajanje, ki so pohiteli v prvi nakup, so bili kar začudeni. In zadovoljni obenem, da je v njihovi tr-

govini izbira večja, da je nakup lažji in prijetnejši.

Tudi delo za zaposlene je lažje. Priročnih skladišč je dovolj, na razpolago imajo tovorno dvigalo, vse je lepo, prostorno, svetlo.

Stara obljuba in stari dolg Bi-

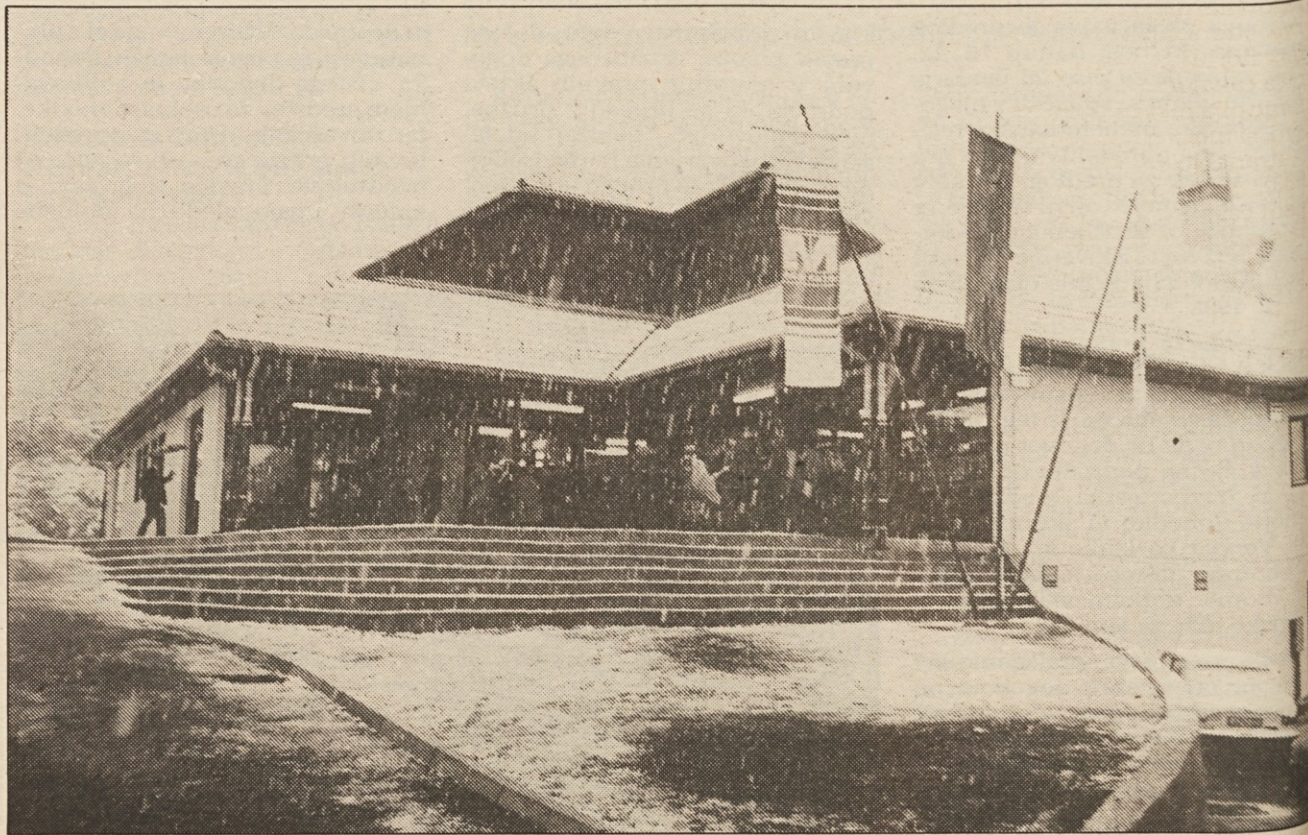
stričanom sta, kot je v svojem govoru ob otvoritvi objekta dejal sekretar osnovne organizacije ZK Mercator Jelša, Jože DROFENIK, uresničena. Želja krajanov in okoličanov je izpolnjena, kljub številnim zapletom in oviram, ki so tudi sicer značilne za vse naložbe, še posebej v sedanjih gospodarskih razmerah.

»Ko predajamo namenu to novo trgovino s priročnim gostinskim objektom pa ne izpolnjujemo le naše obljube in dolga prebivalcev trga Bistrice ob Sotli in okolice, s to predajo izpolnjujemo tudi obljubo, ki smo jo dali slovenski skupnosti. Dajemo svoj delež k urejanju in razvoju spominskega parka Trebče-Kumrovec, da bodo zadovoljni in srečni domačini in

urejeni kraji Titove mladosti,« je v svojih besedah poudaril tovariš Drofenik.

Nov objekt v Bistrici ob Sotli je tako res lahko v ponos krajanom in Mercator-Jelši, ki z njim upravlja. Predračunska vrednost znaša 42 milijonov dinarjev, sredstva za izgradnjo pa so zagotovili Ljubljanska banka (Splošna banka Celje in Gospodarska banka Ljubljana), izvajalec gradbenih del Marles Maribor, dobavitelji opreme in pa seveda SOZD Mercator iz združenih sredstev ter lastnih sredstev Mercator-Jelše.

Simbolično – z rezanjem vrvice je nov objekt predal namenu prvi predsednik delevskega sveta Jelše, Štefko Lojen.

Središče Bistrice ob Sotli je dobilo nov, lep objekt – dve trgovini in bife Mercator – Jelše.

Mercator Jelša 25 let

2

Mercator 1/83

odobravanje in izplačevanje internih kompenzacij.

2.

Do internih kompenzacij po tem sporazumu so praviloma upravičene proizvodne in kmetijske OZD v sestavi SOZD Mercator (v nadaljnjem besedilu: upravičenke), in sicer za primere pokrivanja negativne razlike med proizvodno in prodajno ceno, za proizvode oziroma pridelke, ki so širšega družbenega pomena za preskrbo prebivalstva in so podvrženi administrativnim ukrepom na področju oblikovanja cen.

3.

Interno kompenzacijo po določilih tega sporazuma je mogoče odobriti tudi drugim OZD, združenim v SOZD Mercator, kadar nastane negativna razlika pri uvozu in izvozu blaga ali prometu na debelo z deficitarnimi proizvodi, ki so pomembni za širšo družbeno skupnost ter so pri določanju cen podvrženi administrativnim ukrepom, oziroma delovanju negativnih dejavnikov na domačem in tujem trgu, ki so izven vpliva OZD.

4.

Interne kompenzacije po tem sporazumu ni mogoče odobriti v primeru, če je izpad dohodka posledica napačne poslovne politike.

Interne kompenzacije po tem sporazumu prav tako ni mogoče odobriti, če upravičenke neopravičeno ne izpolnjujejo redno medsebojnih planskih in pogodbenih obveznosti v SOZD v tekočem planskem letu.

II. Način oblikovanja in združevanja sredstev za interne kompenzacije

5.

Sredstva, namenjena za interne kompenzacije, se za vsako leto oblikujejo iz naslednjih virov:

a) solidarnostna sredstva vseh OZD, združenih v SOZD Mercator, oblikovana na podlagi doseženega dohodka (bilančna postavka 017) preteklega leta;

b) sredstva iz dela prihodka – razlike v ceni trgovskih organizacij na debelo in drobno iz internega prometa z mesom in mesnimi izdelki in izjemoma z drugimi izdelki;

c) sredstva, ki jih združijo OZD namensko, v za vsak primer posebej določenih zneskih za vnaprej dogovorjen posel zainteresiranih OZD, ki pri tem poslu sodelujejo.

6.

Višina prispevne stopnje solidarnostnih sredstev iz točke 5 a oziroma višina dela prihodka – razlike v ceni iz točke 5 b tega sporazuma se določita vnaprej z letnim planskim aktom SOZD Mercator.

Solidarnostna sredstva se združujejo trimesečno po četrtinah, in sicer do dvajsetega dne v drugem mesecu vsakega trimesečja.

Sredstva iz dela prihodka – razlike v ceni, se obračunavajo ob vsaki izdani fakturi in združujejo mesečno do vsakega zadnjega dne v mesecu.

7.

Višina sredstev, ki jih združujejo OZD namensko za vnaprej dogovorjen posel iz točke 5 c tega sporazuma, se določi konkretno pri vsakem poslu posebej.

Namenska sredstva iz prvega odstavka te točke se združujejo, ko je zaključena finančna konstrukcija posla, v skladu s pogodbenimi pogoji.

Pri poslih iz točke 5 c ter pri združevanju sredstev po tej točki sporazuma lahko sodelujejo tudi OZD izven SOZD Mercator.

8.

Vsa sredstva, namenjena za interne kompenzacije, se knjižijo v breme bilančne postavke 013 (drugi poslovni stroški) in se nakazujejo Mercato-

Mercator 1/83

r-Interni banki, o. sub. o., v obliki namenskega depozita.

Dokler združena sredstva za name- ne po tem sporazumu niso uporabljena, se vodijo kot sredstva tiste OZD, ki jih je združila, ter se uporabljajo za medsebojno kratkoročno kreditiranje članic Mercator-Interne banke.

Sredstva po prejšnjem odstavku se obrestujejo v višini določeni z letnim planskim aktom Mercator – Interne banke.

Neizkoriščena sredstva se ob koncu leta prenesejo z isto namembnostjo v naslednje leto.

III. Kriteriji in merila za koriščenje sredstev, namenjenih za interne kompenzacije

9.

Kadar upravičenka ugotovi, da ima večje odhodke kot prihodke, nastale zaradi razmer, predvidenih v 2. in 3. točki tega sporazuma, lahko zahteva sredstva za pokritje izpadlega dohodka.

Sredstva je mogoče odobriti v višini, ki zagotavlja tolikšno pokritje izpada dohodka, da upravičenka ne ustvari izgube pri poslovanju znotraj SOZD, pod pogojem, da izpolni plan proizvodnje in prodaje v interni realizaciji.

Sredstva za interno kompenzacijo se izračunajo in odobrijo na enoto količine proizvodov, dobavljenih v interni realizaciji. Sredstva se odobrijo kot nepovratna.

10.

Na utemeljen predlog upravičenke lahko odbor za ugotavljanje upravičenosti pokrivanja izpadlega dohodka akontira kompenzacije, vendar največ do višine 70 odstotkov. Poracun se opravi po pretoku akontirane- ga kvartala.

Če odbor ugotovi, da so sredstva akontirana neupravičeno, jih je uporabnica dolžna vrniti z obrestmi v

višini, kakršno določa 3. odstavek 8. točke tega sporazuma.

11.

Pri kompenzaciji, ki se odbori iz sredstev, zbranih po točkah 5 a in 5 b tega sporazuma, sodelujejo vse udeleženke, ki so združevale sredstva po tem sporazumu, in sicer v višini, ki je sorazmerna deležu posamezne udeleženke v združenih sredstvih, namenjenih za interne kompenzacije.

IV. Postopek za odobritev interne kompenzacije

12.

Upravičenost koriščenja sredstev za pokrivanje izpadlega dohodka ugotavlja odbor za ugotavljanje upravičenosti pokrivanja izpadlega dohodka.

Odbor šteje, sedem članov in sedem namestnikov. Izvoli jih delavski svet SOZD za dobo dveh let, s tem da sta iz posameznih dejavnosti udeleženke izvoljen po en član in en namestnik.

13.

Vlogo za odobritev sredstev za pokrivanje izpadlega dohodka vloži upravičenka pri odboru za ugotavljanje upravičenosti pokrivanja izpadlega dohodka.

Vlogi za odobritev interne kompenzacije za sredstva, ki so vnaprej določena z letnim planskim aktom, mora upravičenka priložiti naslednjo dokumentacijo:

- kalkulacijo proizvodov, iz katerih je razviden izpad dohodka,
- podatke o izpolnitvi planskih obveznosti,
- periodični obračun za preteklo obdobje,
- podatke o izplačanih osebnih dohodkih in skupni porabi,
- druge podatke, ki so po mnenju odbora pomembni za ugotavljanje

Obisk v temeljni organizaciji

Vesna Bleiweis

Mercator v Beogradu in Čupriji

Oranžni M v Beogradu in Čupriji zagotavlja dobro izbiro, ljubeznivo postrežbo in urejene prodajne prostore. To so povedali kupci v dveh Mercatorjevih blagovnicah. Kupec pa je v trgovini merilo in navsezadnje tudi tisti, ki ima vedno prav.

Dan pred obiskom naših dveh blagovnic me je zbudila notica s prve strani Dela: v beograjskem Mercatorju je poslovodja pred vrsto čakajočih skril nekaj sto steklenic olja rekoč: »Kdor dela z medom, si mora oblizniti prste.« (Glej 1. stran Dela z dne 10. januarja 1983). Vroča tema, ni kaj. V resnem časniku, na prvi strani; stvar si bo veljalo pobliže pogledati. Priložnost je idealna, informacija iz prve roke tako rekoč.

Pa sem si najprej ogledala nekoč lepoticu sredi Novega Beograda, danes postarano damo, ki jo je močno načel zob časa. Prva ugotovitev: tej dami zgolj intenzivna kozmetična nega ne bo pomagala, da bi ponovno zablestela. Potrebna bo temeljite sanacije in obnove, da bo lahko spet nekaj pomenila. Vendar pa bo samo sprememba ali pa obnova interijera premalo, če Beogradu ne bo ponudila tiste, česar Beograjčani pogrešajo. Pa ne samo v trenutnih razmerah

lijonskega mesta in malo večjega trga, pa tudi ne ogled samih poslovnih objektov. Razlog za obisk

Zoran Popović, direktor M-Rožnik, TOZD Veleblagovnica Beograd

Mercator – Rožnikove temeljne organizacije Veleblagovnice Beograd je bil povsem drugje. Pred slabima dvema letoma so bili odnosi v tej temeljni organizaciji na ravni, ki bi upravičeno terjala ukrep družbenega varstva. To pa pomeni, da so se morale korenito obnoviti poslovne funkcije v temeljni organizaciji, vloga in pomen samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij. Prvi rezultati ustalitse notranjih razmer so po enem letu vidni tudi nazven. Tudi površnemu opazovalcu ne bi ušel podatek, da je promet v letu 1982 v sami blagovnici Beograd narasel za ca. 39% v primerjavi z letom 1981. Če ta podatek primerjamo z rastjo maloprodajnih cen približno 30%, potem lahko ugotovimo tudi fizične kazalce rasti prometa. Ne glede na nizek start oziroma osnovo iz leta 1981 je ta podatek vzpodbuden. Če k temu dodamo še ambiciozen plan za leto 1983, ko naj bi se fizični promet povečal še za 15% (odvisen pa je od ponudbe proizvajalcev), lahko ugotovimo, da se v Beogradu zadeve premikajo.

Zapisati le, da se zadeva premika, je premalo, če ne vemo, s kakšne točke se je začela premikati, še bolje, kako je blagovnica začela. Začela pa je visoko, ugledno – za razmere pred desetimi leti kot pojem kakovosti. Potem pa počasi navzdol, do stagnacije. Razlog? Bolj ali manj parcialni in subjektivni pogledi na položaj tozda Veleblagovnica v sozdu in delovni organizaciji, iskanje neobjektivnih razlogov za slabo poslovanje in podobno. To je pripeljalo do postopnega trganja poslovnih vezi, zapiranja, odstopanja od sprejete poslovne politike in nazadnje tega, da se je v kolektivu pojavilo grupšтво in podobne zadeve, ki pridejo na dan v nezdravih odnosih. Okoliščine, skratka, zrele za izrek ukrepa družbenega varstva. Kadrovske spremembe so bile nujne – postopek za njihovo uredničenje pa mučen in dolgotrajen.

Konsolidirati razmere in odnose v kolektivu, vrniti zapravljen ugled hiše, zraven pa prevzeti obveznosti za dokončanje ambicioz-

ne investicije – blagovnice v Čupriji, so bile naloge, pred katerimi so se znašle vse odgovorne strukture v temeljni in delovni organizaciji, pa tudi v sozdu.

Kako je uspelo zadevo premakniti? Začeti visoko, nekaj časa stagnirati in drseti navzdol, pripeljati zadevo tako rekoč do točke zamrzovanja in potem spet startati z elanom, pogumom in dobrimi

Nakupovalka v samopostrežbi v blagovnici Beograd:

»Stalno kupujem v tej samopostrežbi, pa tudi sicer veliko kupujem v blagovnici. Razlog? Dobra založenost, pestra izbira. Res, da ni detergentov in kave, če tega nasploh ni, tudi trgovina nima kje vzeti, saj vem, da bi prodala vse. V tej blagovnici se še nisem srečala s problemom skrivanja blaga – olja, sladkorja in drugega. Najraje pa kupujem specialne kruhe, ki pridejo iz Ljubljane. Nasploh mi je všeč ponudba blaga slovenskih proizvajalcev, predvsem tekstila in perila – več bi lahko bilo pletenin, saj po tem slo-

živci. V takih okoliščinah ljudje izgubijo živce, pogum. »Pa vi?« sem vprašala sogovornika Zorana Popovića in Milenka Jovanovića;

Tapiserija M v Čupriji

prvi je direktor temeljne organizacije Veleblagovnica, drugi pa vodja komeriale (komercialni rukovodilac).

»Kar je bilo, je bilo. Pričeti je bilo treba delati, vrniti blagovnici ugled. Predvsem smo to uspeli zato, ker so naši delavci kljub vsem peripetijam ostali Mercatorjevi. To pripadnost občuti sleherni naš delavec. Postopno obnavljanje poslovnih funkcij v temeljni organizaciji, utrjevanje vloge in pomena samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, obnavljanje zanemarjenih poslovnih vezi s sozdom, so okoliščine, ki botrujejo ponovni afirmaciji.

Vsa prizadevanja za ponovno afirmacijo blagovnice bi bila jalova, če ne bi videli odgovorne mota v povezovanju v sozdu oziroma delovno organizacijo. Upravičenost

tega se vedno bolj kaže v razmerah, ko za dobro trgovanje ni primernih pogojev. Le vključevanje v sozd in sprejemanje njegove strategije pomeni po eni strani zagotavljanje zanesljive oskrbe oziroma nabave, po drugi strani pa odpiranje beograjskega trga za proizvode predvsem slovenskih proizvajalcev. Enotno organizirana nabava oziroma sporazumevanje z dobavitelji na ravni sozda nam kot majhni temeljni organizaciji omogoča, da tudi preko združevanja dela in sredstev na ravni sestavljene organizacije lahko ponudimo kupcem blago, ki ga sicer kot majhna organizacija ne bi mogli, kajti za velike dobavitelje smo nezanimivi. Ime Mercatorja je velika prednost, ki pa se je marsikdo zave šele takrat, ko mu teče voda v grlo. Ta ocena ne izvira iz prednosti, ki jih daje povezovanje v velike sisteme v trenutni situaciji, temveč temelji na povsem ekonomski osnovi in nuji. Brez zadrege lahko povemo, da bi bili brez vključitve v sozd niko i ništa.

Povezovanje v sozd terja od članic tudi uresničevanje samoupravno sprejetih medsebojnih obveznosti. Če se omejimo na eno od teh: povečevanje in krepitev notranjih – medsebojnih blagovnih tokov. V preteklosti je bilo prav to področje v temeljni organizaciji zanemarjeno. Kako pa sedaj?

»Trganje poslovnih vezi oziroma uresničevanja skupno dogovorjene komercialne politike je povzročilo tudi odstopanje v uresničevanju povečevanja medsebojnih – internih nabav. Že v letu 1982 pa so notranje nabave vrednostno pomenile 60 milijonov din. Težimo k temu, da bi notranji promet še povečali in se v nabavah blaga, ki je specifično oziroma zajeto s komercialnim planom sozda, približali samoupravno dogovorjenim razmerjem.«

Sprehod skozi prodajne prostore je pokazal, da je blagovnica izredno dobro založena z blagom slovenskih proizvajalcev. Ali to izpodbija tezo o zapiranju trga za republiške in še drugačne ploteve? Gre namreč tudi za blago, ki ste ga v trenutni ponudbi omenili kot deficitarno.

Nakupovalka v blagovnici v Čupriji:

»Odkar je blagovnica Čuprija odprta, sem spremenila svoje nakupovalske navade. Prej sem hrano kupovala drugje, po oblačila smo tekali od Paračina do Svetozareva. Danes imamo v Čupriji bogato izbiro in ponudbo. Želim pa si večje izbire blaga slovenskih proizvajalcev – tekstila, usnja, kozmetike. Mislim, da smo vsi domačini ponosni na Mercatorjevo hišo.«

»Res je,« pravi tovariš Jovanović, »blagovnica lahko ponudi kupcem blago slovenskih proizvajalcev, predvsem konfekcijo, perilo, kozmetiko, prehrabene proizvode. Vendar pa je ponudba vse slabša – prepričan sem, da ne zaradi tržišča, ali pa zavestnega prednostnega oskrbovanja po določenih principih, temveč je razlog v velikih izvoznih obveznostih proizvajalcev. S tem se bomo morali sprijazniti vsi – in kupci in prodajalci. Omenili ste zapiranje trga: tega v naši blagovnici prav zaradi povezanosti v sozd ne občutimo tako, kot bi verjetno predvsem za posamezne proizvode lahko občutili. Zapiranje trga v lokalne ali druge meje je za nekatere postalo tudi primeren izgovor za lastno neposlovnost, neaktivnost, dose-danje nonšalanco in podobno.«

Od velikih problemov smo prešli na majhne, v primerjavi s prejšnjimi takorekoč neznatne, ki pokažejo določeno klimo in pojave. Vroča tema: skrivanje olja. Tudi moja sogovornika je notica, objavljena v Delu, zbudila. Razložila sta mi, da je nastala zaradi pisma, ki ga je neki potrošnik napisal v Ex-spress politiko. Zadeva pa je preverjena s strani inšpekcije in o skrivanju olja ni govora. Vse blago gre na prodajne police. Zame je bila ta izjava dovolj, prav pa bi bilo, da bi jo preveril tudi avtor Delovega uvodnika.

Še ena vroča tema: obnova blagovnice. Taka, kakršna je, kaže vsa rebra. 70 milijonov dinarjev, kolikor je bilo porabljenih za zasilno obnovo (popravilo strehe, hladilnih naprav, obnova tal v eni od etaž in druga drobna vzdrževalna dela) niso bistveno pripomogla k njenemu videzu. Sredstev za obnovo ni – prevelike so obveznosti v zvezi z investicijo v blagovnico v Čupriji. Sliši se malce nelogično: na eni strani objekt, ki vpije po sanaciji – na drugi strani bleščeč objekt, ki v okolju, kamor je postavljen, deluje skoraj bahaško. Med njima je 150 km avtoceste.

Razdaljo med Čuprijo in Slovenci je skrajšalo tisoče človeških vezi, stkañih med vojno. Pobratimstvo med Čuprijo in Celjem potrjuje vlak prijateljstva. Vlaki, ki so vozili izseljence s Štajerske v južno Srbijo, so se ustavljali tudi v Čupriji, majhnem, tipičnem trgu ob Moravi. Izseljene slovenske družine so tu našle odprte roke in srca. Človeške vezi, porojene v stiski in nesreči, brezdomstvu in brezobzirnosti vojne, so ostale.

Iz teh vezi so rasle s časom tudi drugačne. Ena od njih je čuprijska blagovnica, ki deluje kot enota temeljne organizacije Mercator-Rožnika, Veleblagovnice Beograd.

Sodoben, lep in sredi okolja, kamor je postavljen, naravnost vpadljiv objekt z oranžnim M. Svetli, čisti, brezhibno urejeni prodajni in skladiščni prostori, urejeni prodajalci. Glasne hvale ne moreš zatajiti.

Ideja o postavitvi blagovnice se ga v sedemdeseta leta, odložena, obujena in končno zgrajena. Slovesno odprta pred dobrega pol leta. Kupcem v zadovoljstvo, Mercatorju v ponos. Tudi po pol leta obratovanja se navdušenje med kupci ni poleglo.

Nadaljevanje na 6. strani

Mercator v Srbiji

motene preskrbe, temveč tudi sicer. Po pripovedovanju kupcev, prodajalcev in poslovnih delavcev je oskrba Beograda z osnovni-

Prodajalka na oddelku kozmetike v blagovnici v Čupriji: »Srečna sem, ker prodajam v Mercatorjevi blagovnici, najuglednejši trgovini daleč naokoli. Manj pa sem zadovoljna s tem, kar lahko ponudim. Ženske so rade lepe in ni jim žal denarja za lepoto. Zato ni problem prodajati, temveč kaj prodajati, čeprav smo razmeroma dobro založeni s kozmetičnimi preparati. Osebni dohodek ni edino merilo zadovoljstva – rada opravljam svoj poklic in ker ga opravljam v urejenih delovnih pogojih, ga opravljam še z večjim veseljem, tako v svoje zadovoljstvo, kot upam, tudi v zadovoljstvo kupcev.«

P. S. Povprečni osebni dohodek v blagovnici Čuprija je 10.000 din; povprečni osebni dohodek v občini Čuprija pa je približno 8.000 din.

mi živili (sladkor, olje) in detergenti trenutno na psu. Govorice o bonih za tovrstno blago so vse glasnije, saj sta o uvedbi bonov spregovorila predsednik skupščine mesta Beograd in predsednik SZDL. Okrogla miza na temo bonov za blago osnovne preskrbe se je razvlekla na ugibanja, kaj vse bi lahko prodajali za bone. Tega, da so boni le papir, če nimajo podlage v blagovnih fondih, pa zagovorniki bonov ne slišijo radi. Trgovci pa jim prav to dopovedujejo.

Namen obiska v blagovnicah v Beogradu in Čupriji pa ni bil zapis o trgovanju, oskrbi in preskrbi mi-

Obisk v temeljni organizaciji

Vesna Bleiweis

Mercator v Beogradu in Čupriji

Nadaljevanje s 5. strani

Žika Petrović, Silvij Kokalj in Miodrag Dakić, vodilni delavci blagovnice, pripovedujejo o drugi plati te čuprijske lepote. Blagovnica bo pridelala približno 5 milijonov izgube, kar je za tozda Veleblagovnico Beograd veliko breme. Razlog za izgubo: omejitveni ukrepi na področju porabe naftnih derivatov.

Ekonomski računici za gradnjo blagovnice je temeljila na kupni moči čuprijskega zaledja in dveh sosednjih industrijskih centrov, Paračina in Svetozareva. Moji sogovorniki prav omejene možnosti prevozov ocenjujejo kot temeljni razlog. Pobarala sem jih po drugem, meni bližjem razlogu, lastnih prizadevanjih in ambicioznosti, poslovnosti, notranjih rezervah in drugih podobnih pojmi, ki jih uporabljamo, kadar govorimo o izgubi.

»Dobre volje in prizadevanj za dobro založenost blagovnice nam ne manjka, manjka pa blaga, ki bi ga z lahkoto prodali. Ne gre samo za trenutno deficitarno blago. To pomanjkanje bi še bolj občutili, če ne bi bili v sozdu, je bil odgovor. Precejšnjo notranjo rezervo pa pomenita sama organiziranost dela v blagovnici in delovni čas. Organizacija dela in s tem število zaposlenih sta bila postavljena tako, da bo blagovnica delovala kot temeljna organizacija, s samostojnim opravljanjem posameznih poslovnih funkcij. Prav tem pa je bila prirejena sistemizacija del in nalog. Določen delovni čas zahteva delo v dveh izmenah, spremenjen delovni čas bi precej prispeval k

znižanju materialnih stroškov, na zmanjšanje števila zaposlenih pa v trenutnih razmerah zaposlovanja ni misliti. Kakšne so razmere na področju zaposlovanja, pa naj ilustrira podatek, da se je na objavljenih potrebe po delavcih pred otvoritvijo blagovnice na približno 100 objavljenih del prijavi več kot 700 kandidatov.«

Odgovor o večji poslovni aktivnosti in ambicioznosti me je pripeljal do vprašanja, če bi tozodska organiziranost k njenemu povečanju lahko prispevala svoje. Prispevala v tem, da bi se popolnoma spremenila odgovornost do poslovnih rezultatov, kajti za nastalo izgubo bi nosil posledice izključno kolektiv blagovnice Čuprija in ne vsi delavci tozda Veleblagovnica.

»Ne glede na samoupravno organiziranost se delavci blagovnice v Čupriji zavedamo odgovornosti za poslovne rezultate. Res je, da bi morebitna drugačna organiziranost nujno zahtevala popolno angažiranost in odgovornost pri

Mercator v Srbiji

opravljanju posameznih poslovnih funkcij in prispevala k večji poslovni aktivnosti, vendar pa v trenutnih razmerah dvomimo, da bi bilo samo to dovolj. Zato menimo, da je status blagovnice ustrezen. Istočasno pa nam je tudi pov-

sem razumljivo negodovanje delavcev v blagovnici Beograd, saj vemo, da so potrebe po temeljiti obnovi poslovnega objekta v Beogradu povsem upravičene, in da zaradi obveznosti iz naslova investicije v Čupriji in pokrivanja naše izgube ne morejo zagotoviti potrebnih sredstev. Zato je naša osnovna naloga, da v letu 1983 poslujemo s pozitivnim rezultatom. Tega se zavedamo vsi, trudimo se, vendar pa so gospodarske razmere v naši občini take, da bomo – če bomo pretežno računali le na kupce, ki gravitirajo na Čuprijo, kaj hitro spet pri starem. Mercatorjevo ime je pri naših kupcih in sploh občanih ime, ki uživa zaupanje in ugled. Tega ne smemo izneveriti. To pa pomeni, da moramo iskati čvrsto povezavo s komercialno politiko sozda, zagotoviti čim večjo notranjo oskrbo in našemu kupcu ponuditi kar največjo izbiro blaga slovenskih proizvajalcev.

Ob tem pa moramo omeniti še zadevo, ki tudi po svoje prispeva k oblikovanju prodajne politike. Gre namreč za to, da občina Čuprija odstopa njej pripadajoči prometni davek v dohodek blagovnice toliko časa, dokler bo ta poslovala z izgubo. Zato je delež blaga, z večjo davčno stopnjo prav gotovo zanimivejši za prodajo.«

Srbohrvatskega jezika nisem posebno vešča, pa je le nekako šlo – živa beseda je le živa beseda. Postavila sem se v vlogo delegata tozda Veleblagovnica v delavskem svetu sozda, ki prejema vsa gradiva v slovenskem jeziku. Zato sem povprašala tudi po tozadevnih težavah. Nič več kot prevod izvečka iz gradiv in predvsem sklepov ne potrebujemo, so mi so-

Butik, ki ni več butik, v beograjski blagovnici

glasno dejali. Torej, center za obveščanje, veselo na delo! Tvoja dolžnost je zagotoviti 450 delavcem v Beogradu in Čupriji in 70 delavcem v Čabru, njim razumljive informacije. Pa še nekdo mora na delo: ekonomska propaganda –

soglasno vsi namreč pogrešajo njeno prisotnost.

Vse, kar se mi je zapisalo o naših dveh blagovnicah, temelji tudi na razgovorih s prodajalci in kupci. Nekaj njihovih izjav smo tudi objavili v okvirčkih.

V Beogradu: poleg pralnih praškov, olja itd. tudi nedrčni iskano blago

Prazna polica. Res samo zaradi novoletne nakupovalske inhte?

Delikatosa v Beogradu

50. objekt, zgrajen z združenimi sredstvi v sozdu Mercator

Mercator-Univerzal v Lendavi je konec novembra 1982 odprl novo skladišče za blagovne rezerve, o čemer smo poročali v lanski 11. številki glasila. Zdaj nam je naš sodelavec iz Lendave poslal tudi posnetke zgradbe in posnetek z otvoritve. Površina

skladišča je 1655 kv. metrov, investicija pa je veljala 40 milijonov dinarjev. Skladišče bo služilo pripravi blaga za izvoz v maloobmejnem prometu z Madžarsko. Skladišče je urejeno po paletnem sistemu.

Sprejet letni plan za leto 1983

Edita Žibert – delovna skupnost skupne službe

Po prvi fazi planiranja nas čaka še ena

Konec decembra lanskega leta smo sprejeli letni plan Mercator-Nanosa in tozodov v njegovem sestavu za leto 1983.

Prvi del letnega planskega akta za leto 1983 sestavljajo:

- izhodišča za sestavo letnega plana,
- komercialni plan z nabavno-prodajno politiko za letošnje leto ter predvidenim povezovanjem s proizvodnjo in poslovanjem v okviru sozd in DO,
- plan ugotavljanja celotnega prihodka ter razporejanja dohodka in čistega dohodka posameznih tozodov in DO kot celoti,
- plan investicij in združevanja sredstev za investicije,
- plan kadrov in zaposlovanja,
- plan s področja SLO in DS.

Drugi del letnega plana Mercator-Nanosa predstavlja plan delovne skupnosti delovne organizacije, ki zajema:

- plane del in nalog, ki jih bodo posamezne službe oziroma njihovi oddelki opravljali v letu 1983 za posamezne tozde (uporabnike) ter plan pridobivanja dohodka oziroma celotnega prihodka za pokrivanje stroškov, obveznosti, osebnih dohodkov in skupne porabe posameznih služb v delovni skupnosti delovne organizacije.

Poleg ciljev in nalog, ki smo si jih za leto 1983 zastavili v srednjeročnih planskih aktih za obdobje 1981–1985, smo pri sestavi letnega plana delovne organizacije in temeljnih organizacij upoštevali možnosti predvsem nabave in prodaje trgovskega blaga v letošnjem letu, nadalje oceno poslovanja v letu 1982, izdelano na podlagi doseženih rezultatov poslovanja v devetih mesecih 1982, in ocene zadnjih treh mesecev; smernice resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1983 ter izhodišča za sestavo letnega planskega akta SOZD Mercator za to leto.

Vsi navedeni cilji, naloge, izhodišča, smernice, dejanske možnosti in predvideni doseženi rezultati poslovanja tozodov in DO so vplivali na oblikovanje naših globalnih usmeritev razvoja v letu 1983, v katerih predvidevamo:

- rast količinske prodaje v tozdih trgovinskih dejavnosti za 1%,
- rast fizičnega obsega proizvodnje v TMI za 8%,
- rast celotnega prihodka in dohodka za 21% (upoštevaje 20% rast cen),
- rast sredstev za osebne dohodke v globalu za 50% počsneje od rasti čistega dohodka (to je približno 11%). V drugi fazi planiranja pa bomo upoštevali tudi določila dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka v letu 1983,
- rast skupne in splošne porabe za polovico manjšo od nominalne rasti dohodka,
- rast izvoza v TMI za 5%, zmanjšanje zaposlenosti za 1% na račun odhodov in upokožitev.

Pri tozdih trgovinskih dejavnosti predvidevamo le eno-odstotno količinsko povečanje prodaje, upošteva pogoje poslovanja, v katerih je trgovina in ki bodo predvidoma še težji v letošnjem letu zaradi še močnejšega pospeševanja izvoza, kar bo še nadalje vplivalo na pogosto pomanjkanje nekaterih proizvodov na tržišču ter zaradi predvidenega zmanjšanja realnih osebnih dohodkov, kar bo imelo za posledico zmanjševanje kupne moči prebivalstva.

V januarju in februarju se bomo lotili korektur in usklajevanja že sprejetega planskega akta za letošnje leto (II. faza letnega planiranja). Letni plan moramo uskladiti z vsem, kar še ni bilo znano ali jasno do konca decembra 1982, ter upoštevati vse nadaljnje spremembe ekonomske politike in ukrepe za gospodarsko uralitev. Pri planu Delovne skupnosti moramo upoštevati in uskladiti pripombe nekaterih tozodov na delo posameznih služb v Delovni skupnosti, plan ugotavljanja celotnega prihodka ter razporejanja dohodka in čistega dohodka tozodov in DO (razmerja, rasti). Plane, izoblikovane v drugi fazi letnega planiranja, bomo obravnavali in sprejeli skupaj z zaključnim računom za leto 1982.

Pravnik svetuje

V tem sestavku bom na poljuden način obravnaval problematiko v zvezi z izgubami oziroma primanjkljaji v trgovini.

Kaj je sploh primanjkljaj? Normalno se blago proda in vnovči. S tem se blago spremeni v denar in se dejansko menja le oblika vrednosti.

Dogaja pa se na žalost, v zadnjem času pogosteje, da se zaloge blaga zmanjšajo, ne da bi se spremenile v denar, kar predstavlja primanjkljaj.

Primanjkljaji so različni:

1. so primanjkljaji, ki nastanejo zaradi nepredvidenih dogodkov izven organizacije. To so vlomne tatvine, elementarne nesreče in drugo, kar imenujemo s skupnim imenom dogodki zaradi višje sile, proti katerim se obvarujemo v glavnem le s tem, da blago zavarujemo.

2. druga vrsta primanjkljajev so tisti, ki nastanejo zaradi kala, loma, razsipa ali okvare blaga.

Kalo je takrat, ko blago izgubi na teži, prostornini ali površini zaradi osušitve, izparitve ali ožitve.

Lom je izguba zaradi uničenja blaga, ki nastaja češče pri steklenih predmetih.

Razsip nastane, kadar se neka vrsta blaga kot riž, sladkor, moka in slično raztrese.

Okvara nastane zaradi kemičnih in fizičnih sprememb na blagu.

Posebna vrsta izgube – primanjkljaja je **kraja v samopostrežnih trgovinah**.

3. tretja vrsta primanjkljaja nastane zaradi prisvojitve blaga ali denarja s strani posameznih delavcev v trgovini, ko si posameznik protipravno prisvaja družbeno premoženje. To lahko stori poslovodja kot tudi ostali zaposleni delavci.

Vzroki za tovrstne primanjkljaje so različni. Najbolj pogosti so huda malomarnost ali poneverbe.

Kako se ugotavljajo primanjkljaji?

Predvsem pri rednih oziroma izrednih inventurah ali ko nastane sum o pravnem poslovanju.

V takem primeru organ upravljanja določi popisno komisijo, ki opravi popis blaga, nato pa sestavi elaborat oziroma zapisnik o ugotovitvah in rezultatih popisa.

Po določilih zakona o združenem delu mora delavec, ki povzroči organizaciji škodo, v tem primeru primanjkljaj, to nadoknadi, če se ugotovi njegova odgovornost oziroma krivda, oziroma natančneje, če delavec na delu ali v zvezi z delom naklepno ali iz velike malomarnosti povzroči škodo v obliki primanjkljaja.

Naj na kratko obrazložimo navedene pojme v zvezi s krivdo:

Naklep: O njem govorimo takrat, ko se storilec zaveda, da bo zaradi njegovega protipravnega dejanja nastala škoda, pa kljub temu dejanje stori. Primer naklepa je, če si delavec v trgovini protipravno prilasti blago.

Velika malomarnost: O njej govorimo takrat, ko storilec ni pokazal tiste pozornosti, ki se pričakuje od vsakega človeka povprečnih sposobnosti, ali če opušča pričakovano pozornost. Storilec se zaveda možnosti škodljivih posledic, vendar predpostavja, da jih ne bo ali da jih bo lahko preprečil. Primer velike malomarnosti je, če poslovodja pusti odklenjena vrata poslovalnice, da nekdo ukrade blago.

Mala malomarnost: O njej govorimo takrat, ko se storilec zaveda, da bo zaradi njegovega dejanja ali opustitve dejanja nastala škodljiva posledica.

Primer takšne krivde je, če voznik avtomobila nepravilno oceni hitrost v ovinku in zaradi tega nastane škoda.

Na koncu moramo poudariti, da zakon o združenem delu pri odškodninah ne upošteva male malomarnosti, oziroma delavec ne odgovarja za povzročeno škodo, če jo je storil iz male malomarnosti ali iz nezavedanja, ampak le, če je škoda povzročena naklepno ali iz velike malomarnosti, to je iz zavestne malomarnosti.

Sergej Paternost

Nanosove
vesti

Iz dela notranje
arbitraže sozd

Zadeva: M-Sadje zelenjava : M-Nanos

V uredništvu glasila smo se odločili, da objavimo izrek oziroma odločbo notranje arbitraže v zadevi M-Sadje zelenjava proti M-Nanos iz naslednjega razloga: kršitev samoupravnih splošnih aktov in planskih aktov sozda ene od članic.

Svojega komentarja uredništvo ne objavlja, pač samo komentar obeh prizadetih strani na izrek arbitražne odločbe.

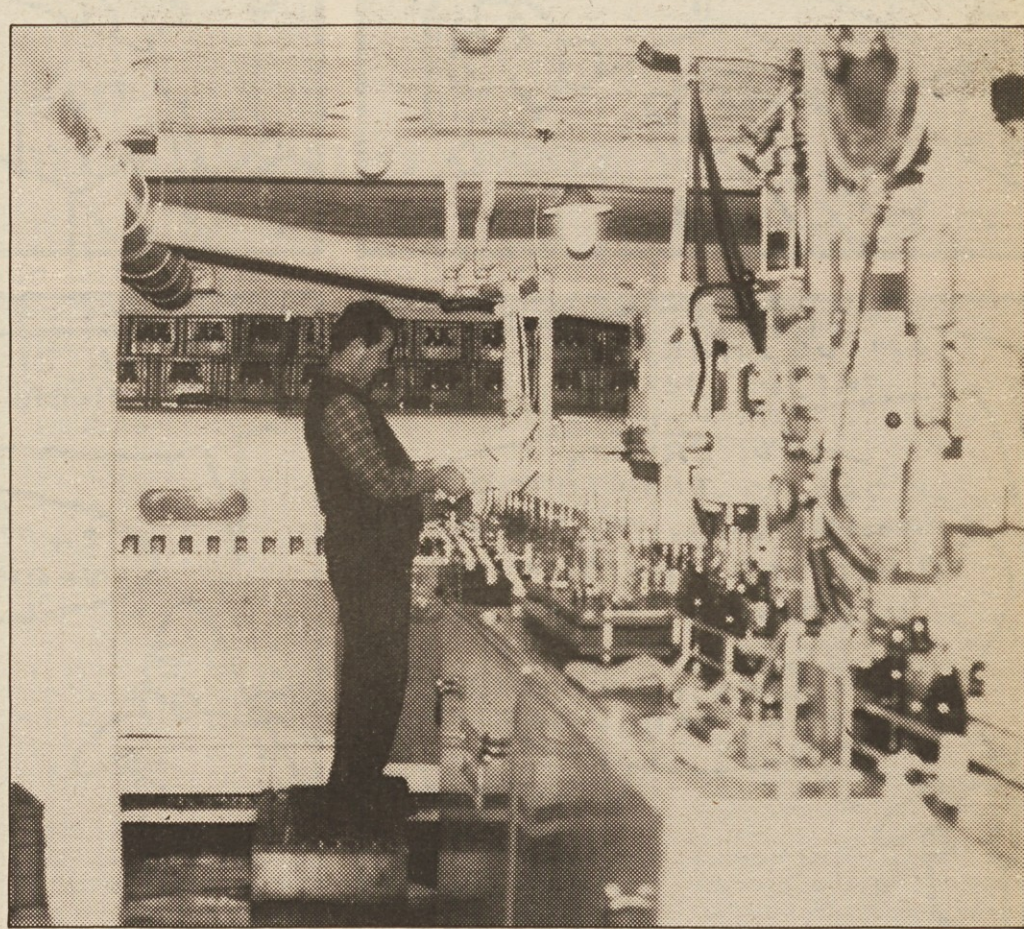
Izrek odločbe notranje arbitraže se glasi:

1. Nasprotni udeleženec M-Nanos, n. sol. o., Postojna je prekršil samoupravne splošne akte ter planske akte sozd Mercator s tem, ko je dne 1. 3. 1982 enostransko odstopil od plana internega blagovnega prometa sozda Mercator za leto 1982 in ustavil oskrbovanje svoje maloprodajne mreže na območju TOZD Izbira Postojna, TOZD Opskrba Čabar in TOZD

Nadaljevanje na 8. strani

Sojer Viko (drugi z leve) je eden najstarejših Nanosovcev, saj združuje delo pri Nanosu nepretrgano že od 1. 7. 1956. Skupaj z mlajšimi sodelavci v skladišču prehrane pripravlja komisijon. Foto: Vrhovec

Milan Černač je pri delovni organizaciji neprekinjeno od 1. 8. 1958. Sedaj opravlja dela in naloge v polnilnici brezalkoholnih pijač v TOZD Grosist.

Med zadnjimi izletniki po starih predpisih

Milica Rep – TOZD Izbira Postojna

Izlet v Prago

Iz Postojne smo se odpeljali v zgodnjih jutranjih urah. Proti vsem pričakovanjem je bilo vreme tega dne lepo in tako tudi razpoloženje. Potovali smo čez Avstrijo – na relaciji Beljak-Salzburg, preko mejnega prehoda Dolno Dvorišče in skozi Tabor v Prago. Ko smo okrog 20. ure prispeli do našega hotela Solidarjeta, smo bili po potovanju še spočiti, zato si je večina

po večerji poiskala še večernega razvedrila s plesom.

Naslednjega dne smo si ogledali mestne znamenitosti v spremstvu lokalnega vodiča. Videli smo Vac-lavske namesti, Orlaj, Židovsko pokopališče, Gledališče, Karlov most, podzemno železnico in preizkusili vožnjo v metroju. Sledilo je kosilo, kjer smo izvedeli od simpatičnega vodiča agencije

»Globtour« iz Nove Gorice o novih ukrepih, ki jih je medtem sprejel ZIS v zvezi s potovanji v tujino, in tudi to, da smo med zadnjimi izletniki iz Jugoslavije po prej veljavnih predpisih.

Popoldne, po dobrem kosilu, smo si ogledali še grad Hradčane, katedralo Sv. Vita, Zlate uličke in praško uro. Prav malo časa je ostalo za individualne ogledne in nakup spominkov.

Bogata večerja v znameniti gostilni, v kateri se je zadrževal vrli vojak Švejk, je bila pravo doživetje.

Tretji dan smo odpotovali proti domovini, z daljšim postankom v Konopištu.

Izlet v Prago, katerega smo izpolnili z veliko petja, humorja in smeha, nam bo ostal vedno v spominu.

Iz dela notranje arbitraže sozd

Zadeva: M-Sadje zelenjava: M-Nanos

Nadaljevanje s 7. strani

Trgovina Rakek s strani predlagatelja.

2. Predlagatelj in nasprotni udeleženec morata svoje bodoče medsebojne poslovne odnose urediti po samoupravni poti s planskimi akti sozda v duhu sprejetih sporazumov in dobrega poslovnega

ga sodelovanja med člani sozda Mercator.

M-Sadje zelenjava je kot predlagatelj postopka pred notranjo arbitražo zahteval, da se

1. ugotovi kršitev splošnih in planskih aktov sozd nasprotne stranke (M-Nanos)

2. nasprotni stranki naloži vzpostavitev stanja pred 1. 3. 1982.

Odločitev arbitraže pa predlagatelj komentira takole:

»Arbitraža je v prvi točki predlagateljevega zahtevka ugotovila, da je M-Nanos kršil določbe splošnih in planskih aktov sozd. O zahtevku po vzpostavitvi prejšnjega stanja pa se ni izrekla. Kompromis ni namen arbitraže.«

Komentar k sporni zadevi oziroma odločbi arbitraže je posredoval tudi Mercator-Nanos, TOZD Sadje Koper, Dekani in sicer:

»Naša želja je, da bi čimprej premostili prepad, ki je nastal z znanim sporom med organizacijama in usklajeno ter enakopravno razvijali sodelovanje povsod tam, kjer interesi obeh organizacij sovpadajo. Sedanji »hladni odnosi« niso v korist ne Sadju zelenjavi ne TOZD Sadje Koper.«

V spomin sodelavcu

Naš tovariš Silvo

Lani smo se v Vipavi poslovili od našega dolgoletnega sodelavca Silva Bajca. Ko smo pred meseci izvedeli, da se je Silvo lotila zahrbtna bolezen, smo bili prepričani, da jo bo premagal in znova z nami snoval načrte.

Silvo je prišel k takratnemu Veletrgovskemu podjetju import-export NANOS Postojna v letu 1961. Že takrat je bil znan kot sposoben delavec v trgovski stroki, ki mu je bilo zaupano delo v začetku prodaje okovja in orodja na področju Štajerske. Tu je v dolgih letih kot komercialni zastopnik naletel na številne težave in probleme, vendar jih je z neomajno voljo, sposobnostjo, delavnostjo in pripadnostjo podjetju premagoval in utiral pot prodaji blaga svoje blagovne skupine in tudi drugih vrst. Prav po njegovi zaslugi si je NANOS na tem področju Slovenije utrjeval ugled trgovskega podjetja. V poznejših letih je Silvo prevzel prodajo blaga bliže sedežu delovne organizacije, na področje Notranjske, Gorišče in Primorske.

Vsi sodelavci in poslovni prijatelji, ki smo z njim delali in sodelovali, smo cenili njegovo poštenje, izredno znanje in ljubezen do trgovskega poklica. Pa ne le to, tudi njegovo človeško toplino in vedno pripravljenost, pomagati človeku, predvsem pa mlajšim tovarišem. Te njegove lastnosti bodo v našem delu nezamenljive, kajti takih ljudi je malo.

Svetla ostaja njegov lik in zavedanje, da bi morali biti vsi kot je bil tovariš Silvo.

Tomaž Vrhovc

Pogled na samopostrežni del trgovine.

Potrošniški center v Ločni – Novo mesto

Ljuba Sukovič – M-Velepreskrba tozd Standard
Novo mesto

Po letu dni poslovanja novega potrošniškega centra v Ločni

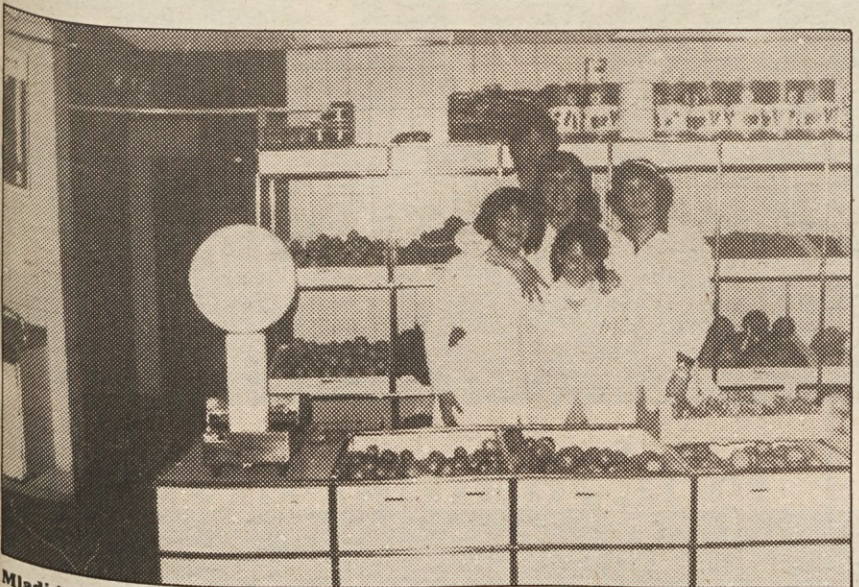
Minilo je dobro leto, odkar smo 2. oktobra 1981 odprli nov prodajni center v Novem mestu na Cesti herojev. Ta izredno funkcionalna in sodobna trgovina je velikega pomena za naš tozd in za Novo mesto v celoti. Zato je čas, da po enoletnem poslovanju preglejamo, kako nam je uspelo našo »lepotico« spravi v promet.

Najprej naj na kratko obnovimo njeno osebno izkaznico. Skupna površina Potrošniškega centra znaša 2.880 m². V njem so samopostrežna trgovina za dnevno oskrbo občanov, poseben oddelek, kjer prodajajo vse za otroke, v vrhnjem nadstropju je velik salon pohištva, kjer prodajajo tudi belo tehniko, akustične aparate, preproge in stanovanjsko blago, skratka vse za opremo stanovanj. V spodnjih prostorih novega centra pa so: gostinski obrat, skladišča in drugi pomožni prostori. V etaži, kjer je samopostrežni oddelek, je tudi poslovna enota LB TDB Novo mesto.

Potrošniški center je veljal okroglo 83 milijonov dinarjev, od tega je šlo za gradnjo 66 milijonov din in za opremo 13 milijonov, prispevek za energetiko je znašal 4 milijone din.

Svoje sodelavce v PC Ločna sem obiskala malo pred novim letom, ko so imeli najbolj polne roke dela in njihovo enoletno delo in težave zabeležila na papir in s fotoobjektivom. Na obisku pri njih sem izvedela marsikaj zanimivega, kar mi je pomagalo lažje razumeti težko delo v trgovini v času gospodarske stabilizacije.

Nadaljevanje na 10. strani

Mladi in prijazni prodajalci delikatesne in samopostrežne trgovine.

Zaključek delovnega dne v otroškem oddelku »Pri Kekcu«.

Izvajanje rekonstrukcije v M-Kopitarni Sevnica

Alojz Senica – M-Kopitarna

Kako te stvari tečejo...

Proti koncu prejšnjega srednjeročnega planskega obdobja (1976–1980) je nastopila kriza proizvodnje lesenih pet. Raziskovali smo možnosti za nadomestno proizvodnjo oziroma izdelke, ki bi jih delali namesto lesenih pet. Naposled smo se odločili, da povečamo proizvodnjo podplato.

Izdelan je bil investicijski program za preusmeritev proizvodnje obrata pet v proizvodnjo lesenih ortopedskih podplato. Program smo sprejeli na zboru kolektiva. Proizvodnja po tem programu naj bi se poskusno pričela že julija 1981. Toda predpisi so nam preprečili pravočasen uvoz strojev, zato s to proizvodnjo še vedno nismo pričeli. Zaradi nepravočasnega uvoza strojev se je zavlekla preusmeritev proizvodnje tudi sicer. Ker nismo bili prepričani, ali bo uvoz odobren, nismo naročili domače opreme in tudi finančna konstrukcija ni bila pravočasno zaključena (vir financiranja).

Zaradi zavlačevanja s preusmeritvijo smo verjetno izgubili zunanjega kupca, ki bi naročal velike serije; »Saniped«, ki naj bi kupal večino naše proizvodnje za izvoz, si je medtem že pridobil novega dobavitelja v Franciji. Možnosti na zunanjem trgu so še, vendar po slabši ceni in v manjših serijah. To pa nam bo povzročalo težave v produktivnosti.

Medtem so bili izdani novi predpisi o investicijski politiki, predvsem Zakon o prestrukturiranju gospodarstva. Izdelali in sprejeli smo dodatek k investicijskem programu, v katerem smo spremenili tehnološki del programa. Zaradi boljše transportne povezave smo žagalnico namestili v prejšnjo »plastiko«, v dotedanjem obratu kopit in pet pa predvideli celotno prestavitev strojev, tako da je vhod vseh polizdelkov za kopita, lesene podplate in raztezače v bivši obrat pet. V bivšem obratu kopit – dodelava po posebnih linijah za lesene podplate, posebna za ko-

pita in posebna za raztezače. V te linije pa prihajajo posebne linije takozvanih podsklopov, kot so pločevina, guma, naložki.

Linije se zopet združijo v lakirnici oziroma polirnici, od koder gredo proizvodi v skladišče.

Za skladiščenje se preurejuje nekdanja temperirnica in takoiimenovana IV. komora starih sušilnic.

Prizezovalnica je v glavnem že gotova, manjkajo še nekatere fine-se, ki bodo dodelane v kratkem. V prizezovalnico smo premestili tudi proizvodnjo lesenih zagozdnih pet, katere obstoj pa je še vprašljiv.

Mercator v Posavju

S celotno prestavitvijo strojev je potrebno na novo izdelati celotno ventilacijo v obratu kopit in (bivšem) obratu pet, poleg tega pa tudi dodelati električne instalacije in pnevmatske instalacije.

Največji problem so ventilacijske naprave. Poleg obstoječih zmogljivosti ventilacije, ki je bila doslej cca 85.000 m³ zraka na uro, bo samo dodatna ventilacija 70.000 m³ zraka na uro. Pri tem bo v zimskem času potrebno cca 300 KW na uro dodatnega ogrevanja. Zaradi povečanja ventilacije bo tudi povečanje porabe električne

energije (samo za ventilacijo) za cca 110 KW na uro.

Problem je v tem, da se je zavlekla izdelava in montaža ventilacije. Začetni razgovori za ventilacijo so bili že v decembru 1981, vendar pogodbe nismo smeli podpisati, dokler nismo bili absolutno prepričani, da bo uvoz strojev odobren.

Tako smo podpisali pogodbo šele po prejetju sklepa Izvršilnega odbora LB, TPB Krško o investicijskem kreditu. Dobavitelj tako ni mogel pravočasno pričeti s proizvodnjo vseh potrebnih elementov za ventilacijo. Podpisal je pogodbo z rokom 29. 11. 1982, vendar so že takrat nekateri predstavniki izvajalcev izjavili, da je v tem roku to nemogoče izvesti.

V zvezi z rokom izvedbe del so bili že trije sestanki med investitorjem in izvajalcem na najvišjem vrhu (direktorji), vendar se doslej niso držali roka. Prišlo je tudi do nejasnosti v zvezi s samim projektom. Projektant je prvotno predvidel, da bo filterska naprava delno naslonjena na preklado obrata kopit. Kasneje je bilo ugotovljeno, da je potrebno izdelati dodatne temelje in napravo postaviti na stebre.

Razgovori z dne 9. 12. 1982 pri izvajalcu so predvideli dokončanje zunanjih del (brez cilona na silosu) za novo ventilacijo (dodatnih 70.000 m³ zraka) ter dve veji ventilacije do konca leta 1982, ostale veje pa v januarju 1983.

Nastalo bo nekaj težav pri izpolnitvi našega plana, predvsem kot motnje v proizvodnji in montaža dela v zimskem času, ko bodo občasno odprtine v zidovih ter bo hladno.

Do izvedbe teh del imamo tudi mi nekatere obveznosti, kot je odranje, zidarska dela, odstranitev stare ventilacije itd. Tudi mi se moramo primerno organizirati in se prilagoditi izvajalcu ter pravočasno opraviti našo dolžnost.

Pri izvajanju investicije bo potrebno pri vseh naših sodelavcih strpno obnašanje, poleg tega pa paziti na varnost pri delu, ko se pod stropom izvajajo instalacijska dela, spodaj pa se odvija naša proizvodnja.

opomba: Članek je izšel v bilten Mercator-Kopitarna Sevnica, v decembru 1982 pod naslovom IZVAJANJE REKONSTRUKCIJE V ENOTI KOPIT

Iz M-Kopitarne Sevnica

Janko Blas – M-Kopitarna

Tudi tako lahko omejujemo uvoz

V tem kratkem sestavku želim ponovno opozoriti na naše ravnanje s steklenicami, ko iz njih izpijemo brezalkoholne pijače.

Verjetno se ne zavedamo, da se obnašamo dokaj nekulturno. Prazne steklenice, ki niso zastony, razmetujemo v naši DO vsepovsod, ali pa tudi odnašamo ter skrivamo, da jih servirka ne najde. Steklenice ležijo marsikje tudi razbite in ni res, da mora nekdo tako razmetavanje za nami pospravljati.

Da bi vsakdo dal steklenico po uporabi na določeno mesto, predlagam, da na več mestih postavi-

mo koše iz železnih rešetk, v katere bo moral vsakdo odložiti steklenice.

Upam, da bomo tako prispevali k boljšemu redu in tudi k odpravi uvoza razbitih steklenic, o čemer smo že izvedeli iz poročil v sredstvih javnega obveščanja.

Iz podatkov v računovodstvu za manjkajoče steklenice Ore v 10 mesecih leta 1982 ugotovimo, kako odgovorno ravnamo z družbeno lastnino.

Došli računi	741 112 kom.	steklenic a 5,00	560,00
Došli računi	1370 224 kom.	steklenic a 6,00	1.344,00
Došli računi	1678 140 kom.	steklenic a 6,00	840,00
Došli računi	2134 196 kom.	steklenic a 6,00	1.176,00
manjka	672 kom.	steklenic	din skupaj 3.920,00

Opomba: Prispevek iz biltena Mercator-Kopitarne Sevnica, december 1982, kjer je bil objavljen pod naslovom ZAKAJ SMO TAKI?

Če bi pogledali tudi to, koliko manjka steklenic od piva, ki so po 5,00 din, in Coca-Cole, ki so po 8,00 din, bi verjetno pritrtili, da tale opomin ni odveč.

Šepetamo

Od vsega so za kariero najpomembnejši – strici.

Veliko besed v najboljšem rodu samoupravnih sporazum.

Enotnost jugoslovanskega trga se kaže le v enotnem pomanjkanju nekaterih vrst blaga.

Obisk dedka Mraza je bil letos marsikje edina akcija, ki je obrodila sadove.

Lanska letina je bila obilna, zato lahko pričakujemo, da bodo v kratkem tudi cene temu primerno poskočile.

Marko Bokal

Potrošniški center v Ločni

Ljuba Sukovič – M-Velepreskrba tozd Standard
Novo mesto

Po letu dni poslovanja novega potrošniškega centra v Ločni

Nadaljevanje s 9. strani

Pogovor sem začela s pomočnico poslovdje samopostrežne trgovine Marinko Prešern, ki je še mlada, vendar že z mnogimi delovnimi izkušnjami. Poudarila je, da razen začetnih težav z zelo mladim in neizkušenim kadrom in trenutnih težav zaradi nabave že znanih kritičnih artiklov, nimajo. V delo in organizacijo so se v enem letu že kar dobro vpeljali. Potrošnikom se prilagajajo, kolikor je le mogoče, nekateri prodajalci pa bodo morali odnos do strank, posebno v tem času, še izboljšati.

V pogovor sta se vključila še upravnik PC Ločna Markovič, in poslovodja samopostrežne trgovine Javoršek, ki sta na vprašanje glede izkoriščenosti in funkcionalnosti objekta odgovorila, da vse možnosti niso izkoriščene, ker nov objekt v novonastajajočem naselju potrebuje časa, da se vključi v delovanje celotne krajevne skupnosti, ki jo pokriva z oskrbo. Začetek je bil zelo težak, na kar je vplival nevpeljan mladi kader, pridobivanje strank, ki so prej hodile po nakupih v samo mesto, ter prilagajanje na okolje in njihove vsakodnevne potrebe. Trenutno je promet zelo dober v samopostrežni trgovini, prav tako zelo do-

bro delata otroški oddelek in bife. Slabše pa je zaradi gospodarskih razmer, neugodnih pogojev za potrošniška posojila, pomanjkanja blaga, predvsem bele tehnike in akustičnih aparatov, v salonu pohištva.

Javoršek je še poudaril, da zelo dobro sodelujejo s potrošniškim svetom. Predvsem je to pomembno v času, ko nastopi pomanjkanje nekaterih artiklov. Svet preko svojih članov obvesti občane, kakšen je položaj, kakšne so zaloge kritičnih artiklov na republiški oziroma občinski ravni, koliko blaga pripada po razdelilniku njihovi krajevni skupnosti, kdaj ga bodo mogli kupiti, ne da bi po nepotrebem delali zmedo itd. Na željo potrošniškega sveta so uvedli tudi prodajo časopisov, ker v tem predelu mesta ni kioska.

Glede sodelovanja z ostalimi službami v tozdu, predvsem s komercialno, je Markovič dejal, da si v bodoče želijo, da bi ga bilo več, ker je v interesu celotnega tozda, da bi bilo poslovanje čim bolj uspešno, da bi se plani oprli na karseda realne temelje, skratka, da bi tako velika investicija dajala kar najboljše rezultate.

To pa je tudi želja drugih delavcev v tozdu, saj bomo le s skupnimi močmi kos težavam in problemom, ki se porajajo v našem vsakdanjem delu.

Srečanja upokoencev v tozdu Standard

Ljuba Sukovič, M-Velepreskrba, tozd Standard Novo mesto

O položaju trgovine z nekdanjimi delavci – odmevi na naš časopis

Vsako leto zadnje dni leta naša OOS organizira že tradicionalno srečanje naših upokoencev. Tokrat je bilo srečanje 21. decembra 1982 v gostinskih prostorih novega potrošniškega centra na Cesti herojev, ki predstavlja precejšnjo pridobitev za naš tozd.

Po pozdravu vseh 28 od 37 upokoencev je rezultate poslovanja tozda v preteklem letu na kratko predstavil direktor Ciril Jarnovič, ki je poudaril, da je trgovska dejavnost v izredno slabem položaju. Fizičnega povečanja prometa ne pričakujemo, osebni dohodki ne rastejo z rastjo cen, položaj pa otežujejo še zamrznjene marže, zato ne bomo dosegli normalno pričakovane rasti dohodka.

Povprečni osebni dohodek na zaposlenega znaša 11.872 din, kar je pod občinskim in republiškim povprečjem. Omejuje ga tudi nizka razlika v ceni pri blagu.

Za leto 1983 planiramo samo 20% povečanje finančne realizacije, predvsem na račun dviga cen. Fizičnega obsega prometa ne bomo mogli povečati, zato tudi ne bomo na novo zaposlovali delavcev.

Gospodarske razmere in stabilizacijska prizadevanja dopuščajo slabše možnosti tudi za nadaljnji razvoj, kljub temu da imamo plan investicijske izgradnje do leta 1985, ki obsega naslednja dela:

1. povečanje kapacitet v blagovnici Šentjerneji,

2. izgradnja prve faze grosističnega skladišča na predvideni novi lokaciji,

3. adaptacija poslovne stavbe v Gotni vasi,

4. adaptacija poslovalnice v Gabrju, ki je že v teku in bo končana v prvi polovici leta 1983.

Investicijski načrt bo realiziran v okviru možnosti – na gospodarske razmere in možnosti kreditov.

Upokoenci so z zanimanjem prisluhli poročilu o poslovnih dogajanjih, saj poleg obveščenosti preko časopisa Mercator nimajo več tesnejšega stika s tozdom.

V pogovoru z njimi smo ugotovili, da jim je glasilo izredno všeč, da ga radi prebirajo, vendar pogrešajo več prispevkov iz našega tozda, posebno kar zadeva poslovanje in gospodarjenje. Nekateri so strastni reševalci križank, zato vsak mesec nestrno pričakujejo glasilo.

Vedno so veseli povabila na tovrstna srečanja, brez katerih bi bilo življenje naših upokoencev pušto in še bolj odmaknjeno od dogajanj v tozdu.

Razpoloženje med upokoenci in predstavniki tozda je bilo prijateljsko in veselo. Čeprav niso več tako trdno povezani z nami, se iskreno veselijo vsakega našega delovnega uspeha in uspešne preskrbe potrošnikov, občutljivi pa so na včasih nepotrebne napake, kot so na primer odnosi med prodajalci in kupci, ki so pretežno zadovoljivi, vendar bi v tem času, ko naše gospodarstvo pestijo težave, morali posvetiti več pozornosti tudi izbiri kakovostnih in sposobnih kadrov. Res je, da šola ne da vsega znanja, da si izkušnje in delovne navade pridobiš predvsem z dolgoletno prakso in delom. Kljub temu bi se mladi delavci v trgovini morali bolj zavedati, da si kupca pridobijo in obdržijo predvsem s prijaznostjo in ustrežljivostjo. To še bolj opazijo nekdanje prodajalke, ki sedanje razmere primerjajo s svojim delom in odnosom do strank, ko so bile še aktivne delavke v trgovini.

Še in še so se porajali spomini o prehojeni poti, o težavah, naporih, uspehih in vsi so se strinjali, da so bili razvojni koraki trgovine težki, vendar so jih uspešno usmerjali. Veseli so, da njihovo delo in trud nadaljujemo zdaj drugi.

Srečanje se je ob kramljanju ob dobri pogostitvi delavcev iz bifeja in prijetni glasbi potegnilo pozno v večerne ure. Zakaj pa ne – saj so bili tako rekoč doma – pod streho Mercatorja.

Srečanje naših upokoencev v bifeju PS Ločna 21/12-1982.

Tradicionalno novoletno srečanje upokoencev v Domu JNA

Mile Bitenc

Ob letu se dobimo...

Stisk roke, iskrena čestitka in pozdrav v slovo – to je konec vsakega novoletnega srečanja upokoencev Mercator-Rožnika v Domu jugoslovanske ljudske armade v Ljubljani. Za mnoge nekdanje delavce Mercatorja je to edini dan v letu, ko so spet srečajo, poklepetajo, se skupaj poveselejo. Kakih tristo se jih zbere; vedno je nekaj novih, nekaterih, žal ni več...

Stisk roke, iskrena čestitka in pozdrav v slovo – to je konec vsakega novoletnega srečanja upokoencev Mercator-Rožnika v Domu jugoslovanske ljudske armade v Ljubljani. Za mnoge nekdanje delavce Mercatorja je to edini dan v letu, ko se spet srečajo, poklepetajo, se skupaj poveselejo. Kakih tristo se jih zbere; vedno je nekaj novih, nekaterih, žal ni več...

Vesele so tiste urice v spodnji dvorani doma JNA. Toliko si imajo povedati, toliko bi radi izvedeli. Spremljajo časopis pravijo, toda to ni dovolj. Srečanja bi naj bila bolj pogosta; lepo bi bilo, je dejal

nekdo, ko bi enkrat le zaživel klub upokoencev v Mercatorju. Tistih pet uric srečanja na leto je premalo. Prekratke so za pogovor, za ples, za šalo in smeh, za sodelovanje v družabnih igrah. Prekmalu je konec. Ostane le še slovo, pozdrav in upanje, da se ob letu spet dobimo...

Smeha je bilo, sploh takrat, ko so »mamice« povijale svoje »dojenčke«.

Z novoletnega srečanja upokoencev v domu JNA: mnoge so zsrbele pete in, če ni šlo drugače, so ženske zaplesale kar med seboj.

Razgibali ves Ptuj

Branko Kampuš – MIP Ptuj

Dnevi Ema

V Blagovnici ter prodajalni Steklo Porcelan je bilo od 22. do 27. 11. 1982 posebno živahno. Potekala je prodajno komercialna akcija »Emo dnevi v Ptuj – prihranek pri energiji«. Osnoven namen akcije je bil seznaniti potrošnike s prodajnim programom tovarne EMO iz Celja ter predstaviti posamezne proizvode, s katerimi je mogoče prihraniti pri energiji.

V ta namen je bila v Blagovnici urejena privlačna izložba, ki je opozarjala potrošnike na ugoden

nakup. Akcija je uspela – razgibala je gledalce pred Blagovnico (godba iz tovarne EMO je zaigrala po ptujskih ulicah ter imela krajši koncert pred Blagovnico), razgibala je prodajalce v tehničnih oddelkih obeh prodajaln (napolnila prodajne prostore s kupci), saj je bila ponudba ekonom-lonccev ter ostalega blaga s 25% popustom izredno zanimiva.

Vodstvi obeh organizacij, Ema iz Celja ter MIP Ptuj, sta izkoristili zaključno prireditev, pregledali dosedanje medsebojno delo ter se dogovorili za še čvrstejšo medsebojno poslovno sodelovanje v letu 1983.

Potrošniki in prodajalci si takšnih akcij še želijo, zato bomo v naslednjem letu predstavili v podobnih akcijah še nekatere prizvajalce.

Mercator v SV Sloveniji

Mercator Jelša

Ob 25-letnici Mercator-Jelše

Mile Bitenc

Državni odlikovanci

Lani ob koncu meseca maja je naša delovna organizacija Mercator-Jelša svečano proslavila svojo 25-letnico. Ob tej priložnosti so nagradili nekaj najzaslužnejših delavcev. Na svečanosti pa niso bila podeljena državna odlikovanja in tako se je obrnilo kar debelo leto, ko so končno prišla. Čeprav malo pozno, objavljamo imena odlikovancev.

Medaljo dela sta prejela STANKO LORBER in ALOJZ ŠLOGAR, red dela s srebrnim vencem pa je prejelo kar osem delavcev. To so JOŽE DROFENIK, RUŽA HAJDER, IVAN KRIZAN st., ŠTEFKO LOJEN, MARIJA LUPŠE, ANTON

OTOREPEC, ANTON POČIVAVŠEK in ALOJZ ŠMID. Red dela zaslug za narod s srebrnim vencem je dobil PETER ČOH, FILIP ŠKERJANEC pa red dela z zlatim vencem.

Vsem odlikovancem tudi naše iskrene čestitke.

Prisebnost delavca preprečila katastrofo

Rado Šavle – M-Nanos, TOZD Sadje Koper, Dekani

Požar v hladilnici Dekani

Kmalu po prihodu na delo je strojnik Feručo Bolčič opravil običajen obhod in pregledal delovanje naprav, ki urejajo hlajenje v celicah hladilnice. Vodja vzdrževalcev v tozd Aldo Pahor, je moral v sredo, 13. 1. 1983 navsezgodaj nabavljati potrošni material za tekoče vzdrževanje. Ko se je ob 7.35 vrnil iz Kopra, je opazil, da se iz hodnika, ki vodi od skladiščne rampe k stopnišču za dostop k hladilniškim celicam, vali gost črn dim. Nemudoma je stekel po gasilni aparat in stopil v stopnišče, kjer se je vnel požar. V nekaj minutah je uspel zadušiti uničujoči plamen in iz prostora odnesel tleče ostanke opreme. Pri tem mu je pomagal tudi strojnik Feručo Bolčič.

Nekaj minut po osmi uri je tovariš Pahor obvestil direktorja tozda o požaru, nakar sta si skupaj ogledala nastalo škodo. Požar, ki je po domnevi nastal zaradi kratkega stika na električni napeljavi, je uničil vso električno napeljavo, ki napaja hladilniške naprave v celicah za globoko zamrzovanje,

razsvetljavo, izolacijsko oblogo sten in stropov v stopnišču in poškodoval hladilne naprave. Obseg škode na blagu v celicah še ni ugotovljen.

Šele pri ogledu izvedencev uprave javne varnosti, ki so bili opremljeni z močnimi reflektorji, smo si mogli natančneje ogledati

prizorišče požara. Ocenjena nastala škoda na opremi in objektu znaša blizu 700.000 din. Samo izjemna prisebnost tovariša Pahorja, ki je hitro ukrepal in pogasil požar, je preprečila, da požar ni dobil večjega obsega in s tem prizadejal katastrofalne škode kolektivu.

Dodatek za smeh

Od slabega vina boli glava, od predragega pa si željen.

Tovariša spoznaš v nesreči, kar pomeni, da je v današnjem času za to obilo priložnosti.

Iz združenih sredstev – z boljšo preskrbo v Ljubljani

Mile Bitenc

Fužine so dobile trgovino

Ljubljana se širi iz dneva v dan. Rastejo nove soseske in tam, kjer so bila še pred nekaj leti polja in travniki, se danes dvigajo veliki stanovanjski bloki in stolpnice. Počasi se rešujejo stanovanjski problemi, mnogokrat pa še dolgo po tem ostaja odprto vprašanje osnovne preskrbe.

Soseska Fužine je velika in kdo ve, koliko tisočev prebivalcev je do nedavnega moralo v nakup »v mesto« ali v okolico. Majhni kioski, ki so omogočali najnujnejše nakupe, so bili kajplja v morje. Z otvoritvijo lepe, velike samopostrežbe, pa je vsaj glavnih in osnovnih težav konec. V to jabolko je vgriznil tozd Golovec.

Prav ta Golovec (Mercator-Rožnik) s trgovsko preskrbovalno dejavnostjo pokriva dobršen del občine Ljubljana Moste-Polje. Novogradnja v Fužinah je zanj 34. poslovna enota in hkrati na njenem območju tudi najpomembnejša maloprodajna organizacija živilske stroke.

Glede na to, da je prav ta dejavnost relativno slabo razvita, sta tako občina v svojem družbenem planu kot tudi Mercator v svojem srednjeročnem načrtu med te-

meljnimi cilji opredelila tudi izboljšanje oskrbe občanov; ne le v obstoječih naseljih, temveč tudi v novih soseskah. Rezultati takšne opredelitve so že vidni, saj Mercator (Golovec) ob sodelovanju in pomoči občine pospešeno modernizira in obnavlja prodajne kapacitete, hkrati pa pridobiva nove.

Dograditev prodajnega centra Fužine je plod skupnih prizadevanj občine Ljubljana Moste-Polje in Mercatorja. Želja obeh strani je bila, da bi kar najhitreje zagotovili osnovno preskrbo občanov tega dela nove soseske. Hkrati je to tudi dokaz, da se z dobrim sodelovanjem, medsebojnim zaupanjem in usklajenim načrtovanjem lahko hitro in uspešno uresničujejo zastavljeni cilji. Investitorstvo novega objekta je pred slabim letom in pol namreč prevzel tozd Golovec, nadaljeval z gradnjo in tako v so-

Končno: soseska na Fužinah je dobila težko pričakovano trgovino, zreven pa se gostišče.

razmerno kratkem roku objekt izročil namenu.

Objekt na Fužinah sestavlja samopostrežna trgovina in gostišče. Celotna površina objekta znaša 1128 kvadratnih metrov, od tega odpade na gostišče 213 kvadratnih metrov. Gostišče – imenuje se Golovec, ponuja poleg alkoholnih in brezalkoholnih pijač tudi topla jedila in tudi jedila po naročilu. Kuhinja je usposobljena, da bodo v njej pripravljali tudi tople obroke za druge bifeje v tozd Golovec, ki nimajo lastne kuhinje.

Samopotrežna trgovina, skupaj s skladišči, meri 613 kvadratnih metrov. Potrošnikom je v njej na voljo velika izbira živil, pijač in gospodinjskih potrebščin. Poleg tega ponuja tudi mešano industrijsko blago, galanterijo, kozmetiko, tekstil, ročna orodja, manjše gospodinjske aparate in še kaj. Način prodaje je samopostrežen; izjema so prodaja sadja in zelenjave, delikates, mesa in kruha ter pečiva.

Ob otvoritvi je bila trgovina založena tako, kot si kupec lahko

samo želi. Vsega je bilo dovolj in »kritične« artikle so sproti prinašali na prodajne police. Le nekaj so mnogoštevilni kupci pričakovali zama: kavo. Prodajali so jo naslednji dan, kar na rampi, sicer bi nestrpni kupci novo trgovino za nekaj metrov kar razširili.

Predračunska vrednost objekta je 75 milijonov dinarjev in je pokrita z lastnimi in združenimi sredstvi v okviru sestavljene organizacije združenega dela Mercator, delno pa tudi s krediti izvajalcev del.

Koliko se poznamo – poizvedbe po telefonu

Vesna Bleiweis – center za obveščanje

Milijon bi nas bilo lahko

V uredništvu glasila Mercator nas nenehno zanima vprašanje odmevnosti glasila med bralci. Odločili smo se za kratko anketo, da bi preko zastavljenih vprašanj zvedeli, kako obveščamo in koliko naše informacije veljajo.

Po telefonu smo poklicali 15 števil (iz vseh omrežnih skupin, kjer je sedež ene od Mercatorjevih organizacij). Prvem, ki se je po telefonu oglasil, smo se predstavili, razložili namen razgovora in povprašali po pripravljenosti za sodelovanje. Samo na telefonski številki 063-821-068 so stekli vprašati šefa, ali razgovor dovoli, in nato zaprl telefon. Vsi ostali pa so se ljubezno odzvali.

Razgovor smo pričeli takole:

Ali veste, v katero sestavljeno organizacijo je združena delovna oziroma temeljna organizacija, v kateri delate?

Odgovori:

- 5 vprašanih je kot iz topa izstrelilo odgovor – Mercator
- 4 vprašanim je bilo treba malo pomagati, da so odgovorili (pomagali so sodelavci)
- 2 vprašana sta brez zadrege odgovorila Rožnik in TOZD Preskrba Portorož
- 3 vprašani, kljub napeljavni izpraševalke niso vedeli odgovora

V zvezi z združevanjem smo vrtali še naprej, in sicer, **kaj menite, kateri so bili razlogi, da se je temeljna oziroma delovna organizacija, v kateri delate, združila v sestavljeno organizacijo?**

Odgovori:

- zaradi investicij
- zaradi boljšega gospodarjenja (3)
- zaradi finančnega poslovanja

zaradi osebnega interesa zaradi splošnega pritiska na združevanje zaradi boljše organiziranosti nabave in prodaje zaradi ekonomičnejšega poslovanja, solidarnosti in socialne varnosti

Ali menite, da na ravni sestavljene organizacije deluje organ, ki usklajuje delo osnovnih organizacij sindikata?

Odgovor:

- 11 vprašanih je menilo, da tak organ obstaja – nobeden pa ni vedel njegovega imena
- 2 vprašana sta menila, da takega organa ni
- 1 vprašana tovarišica je poleg pravega imena povedala tudi nekaj iz njegovih nalog

Odgovor pa je:

organ, ki povezuje in usklajuje delo sindikata na ravni sestavljene organizacije je KOORDINACIJSKI ODBOR SINDIKATA SOZD MERCATOR.

Koliko in kaj vemo o delavskem svetu sestavljene organizacije naj pokažejo odgovori na naslednje vprašanje: **ali menite, da ima sestavljena organizacija delavski svet in kaj ta dela?**

Odgovori:

delavski svet ureja probleme sozda (brez konkretnih navedb problemov), kontaktira z delavskimi sveti temeljnih organizacij (brez

primerov, v kakšnih zadevah), posreduje med delavci in vodstvom sozda, odloča o investicijah in planu (3), odloča o dodeljevanju stanovanjskih kreditov delavcem, investicijah, obravnava poslovne rezultate po poslovalnicah, o planiranju, za delavski svet sozda ne vem (2), delavski svet sozda najbrž je, kaj pa naj bi delal, ne vem (2), delavski svet je samoupravni organ sozda, njegove pristojnosti so določene s samoupravnim splošnim aktom, način dela je določen s poslovnikom. Njegove pristojnosti (osnovne) pa so: sprejema plan sozda, določa poslovno politiko, sprejema samoupravne splošne akte, s katerimi se urejajo področja, pomembna za sozd kot celoto, usklajuje interese vseh članic sozda. (3)

Pravilen odgovor je zadnji navedeni odgovor.

Ali se med seboj poznamo? Pogledimo! Ali poznate ime generalnega direktorja sozda?

Odgovor:

- ne (5)
- Vanja Leskovec
- Jože Čandek
- Miran Goslar (7)

Pravilen odgovor: Miran Goslar. Jože Čandek je direktor delovne organizacije Mercator Rožnika iz Ljubljane, Vanja Leskovec pa direktorica Mercator-Rudarja iz Idrije.

Smo velika ali majhna sestavljena organizacija po številu zaposlenih? Presodite po odgovorih na vprašanje, koliko delavcev šteje sestavljena organizacija:

Odgovori:

- med 1500 in 1700 delavci
- med 3000 in 4000 delavci
- med 4000 in 5000 delavci
- 5000 delavcev (2)
- več kot 5000 delavcev (2)
- 7000 delavcev (3)
- 9.800 delavcev (1)
- 10.000 delavcev (2)
- en milijon delavcev (1)

Prav na tem zadnjem odgovoru smo od tovarišice na drugi strani žice skušali izvedeti malo več, pa smo ji povedali, da ima Slovenija nekaj več kot dva milijona prebivalcev. »Ja«, se je oglasilo z druge strani, »morda sem rekla preveliko številko, ampak smo od madžarske do avstrijske in italijanske meje.« To pa je tudi res.

Pravilen odgovor: Število zaposlenih po stanju konec leta 1982 je 13.250.

Da bi sodelujoči v anketi imeli boljše predstavo o sozdu in da bi jim olajšali odgovor na naslednje vprašanje, smo jim povedali nekaj podatkov o sozdu in sicer: število temeljnih in delovnih organizacij, združenih SOZD, podatke o uvrstitvi sozda na lestvici največjih organizacij združenega dela v Jugoslaviji, o dejavnostih, ki se v sozdu opravljajo, skratka v kratkih besedah smo predstavili velikost in položaj sozda. Sodelujoče smo prosili, da pri odgovoru odmislijo naš sozd in si predstavljajo samo tako veliko organizacijo in opredelijo odgovornost poslovdnega organa take organizacije ter glede na to povedo, kolikšen bi lahko bil njegov osebni dohodek.

Odgovori:

- 17.000 din (1)
- 30.000 do 40.000 din (3)
- 40.000 do 50.000 din (5)
- 50.000 din (1)

osebni dohodek poslovdnega organa katerekoli organizacije mora biti odvisen od njegovega angažiranja pri uresničevanju razvojnih ciljev, poslovnih rezultatov, uresničevanju sprejetih medsebojnih obvezosti, odgovornosti, sestavljenosti organizacije in tudi od ugleda, ki ga v poslovnih in političnih razmerah uživa organizacija združenega dela. Če je delež ali angažma poslo-

vodnega organa očitno, potem je njegov osebni dohodek – ne glede na njegovo višino in ne glede na delovno sredino, v kateri se izplačuje, upravičen in utemeljen (4).

Menimo, da pravo sliko oblikovanja osebnega dohodka poslovdnega organa daje zadnji navedeni odgovor, ki ni opredeljen s konkretnim zneskom.

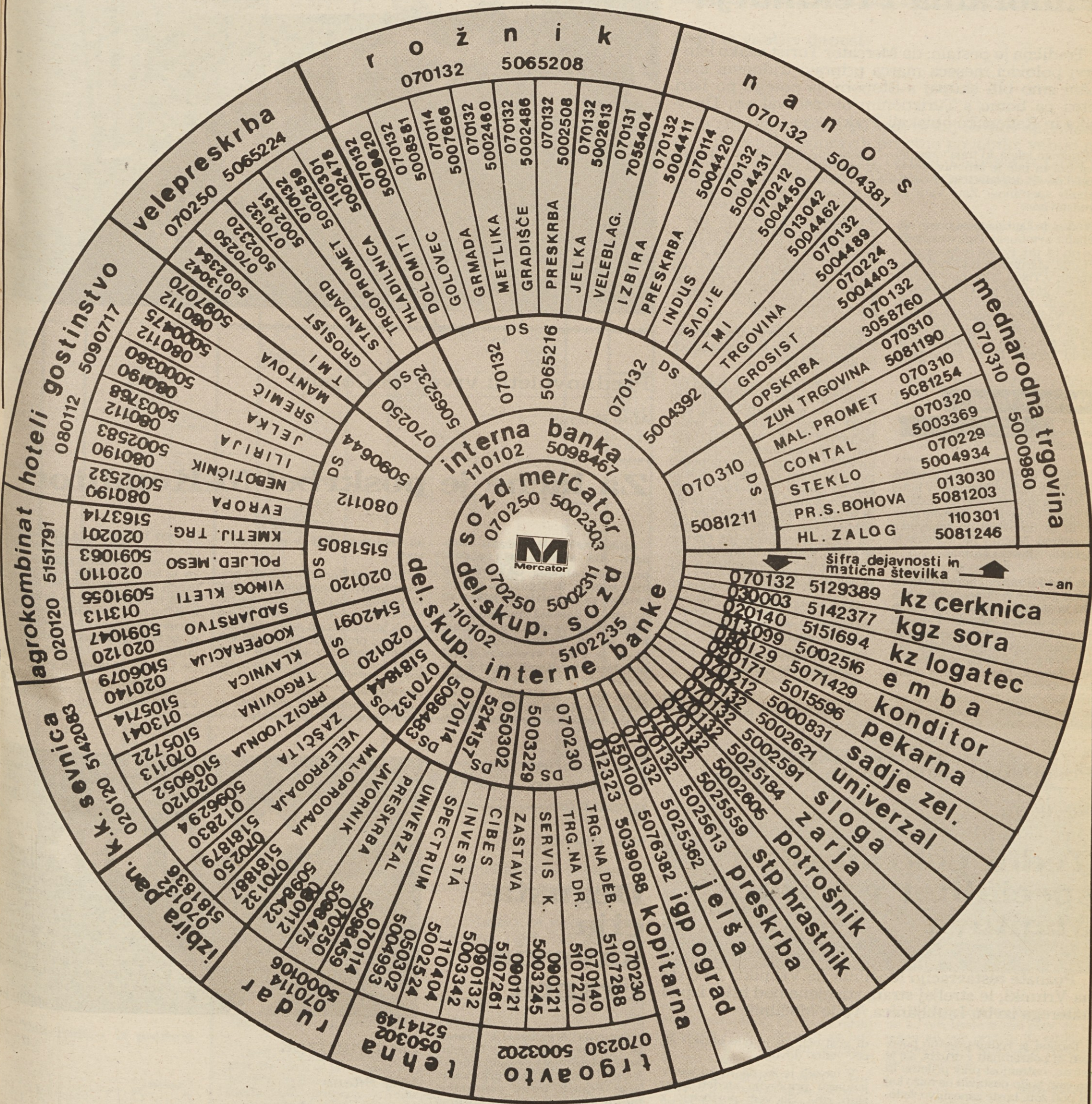
Iz odgovorov sodelujočih smo prišli do spoznanja, da od 14 sodelujočih redno in temeljito bere naše glasilo samo 2 delavca, ostali pa ga le prelistajo, rešijo križanki in preberejo podpise k fotografijam. Zato smo vse te povprašali ali bi jim bilo lažje odgovarjati oziroma sodelovati v anketi, če bi naš glasilo redneje in temeljiteje brali. Vsi so bili enotnega mnenja, da. Razlog, da časopisa ne berejo pa je: pomanjkanje časa.

Dva redna bralca (tovariš in tovarišica) pa sta povedala nekaj takole: glasilo je zanimivo, včasih pikro, vsebinsko je oblikovano tako, da je iz sestavkov, ki se nanašajo na sozd, vidna tudi širša aktualna družbena problematika. Pogrešata pa: komercialno problematiko predvsem v sedanjih razmerah motene oskrbe; glasilo ni moralo več pozornosti nameniti športno-rekreacijski dejavnosti, jo yzpodbujati ter obveščati tudi o tem, kaj bo, in ne samo, kaj je bilo.

Spoštovani bralci!

Ob odgovorih se je marsikdo slo, marsikdo od srca nasmehnil. Če je ta nasmeh vzbudil v vas, ljho, da bi sodelovali pri oblikovanju glasila, ali pa željo, da bi tudi vi posredovali mnenje o glasilu, storite to takoj! Povejte nam, ali od glasila pričakujete, kakšno bi bi bilo, da bi vam ugajalo, da bi njem našli odgovore tudi na dileme, ki se vam v zvezi z objavljeno mi prispevki odpirajo, oglasite se. Lahko nam telefonirate, pisate, lahko nas hvalite in grajate, sarkastično molčite in ne potlačite v želje, ki se vam je porodila ob branju ankete. Več glav več je in prbr glas gre v deveto vas. Zakaj bi šel tudi o nas? V slogi sta (za Ljubljancane) in moč (za vse)

O klasifikaciji dejavnosti

šifra dejavnosti in matična številka - an

legenda

070250 šifra dejavnosti v enotnem registru

5002303 matična številka v enotnem registru

JANUAR 1983

podatke zbral in zrisal K. HVASTIJA

Podatki, ki so pomembni za usmerjanje družbenega in gospodarskega razvoja, ter drugi podatki o stanju in gibanjih na posameznih področjih družbenega življenja se zbirajo, evidentirajo, obdelujejo in izkazujejo po dejavnostih po enotni klasifikaciji dejavnosti. To je določeno z zakonom o enotni klasifikaciji dejavnosti, v Uradnem listu SFRJ št. 6/1976.

Klasifikacija določa področja, panoge, skupine in podskupine gospodarskih in družbenih dejavnosti.

Klasifikacija se uporablja v družbenem sistemu obveščanja, družbenem knjigovodstvu, evidenci, statistiki in družbenem planiranju. Uporablja se tudi pri družbenem ogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju, sprejemanju in spremljanju ukrepov ekonomske in socialne politike, znanstveno raziskovalnem delu in na drugih področjih. Ustrezno klasifikaciji se razvrščajo po dejavnostih temeljne organizacije združenega dela, delovne organizacije, sestavljene organizacije združenega dela, pogodbeno organizacije združenega dela, delovne skupnosti, banke, kmetijske in druge organizacije itd. Če organizacija oz. skupnost več dejavnosti, se razvrsti po dejavnosti, ki jo pretežno opravlja.

Enotno metodologijo za razvrščanje po dejavnostih je določil Zvezni zavod za statistiko.

Vse spremembe (ukinitve, ustanovitve, spremembe sedeža in slično), ki zaradi pripojitve ali reorganizacije še nastopajo, se opravijo po istem postopku kot začetna prijava, vendar z obširno dokumentacijo oziroma sklepi organov samoupravljanja. Vse te spremembe pa morajo biti registrirane pri temeljnem sodišču in v enotnem registru na Zavodu SR Slovenije za statistiko.

Grafikon, ki je sestavljen na podlagi enotnega registra organizacij in skupnosti pri Zavodu SR Slovenije za statistiko, prikazuje vse šifre dejavnosti in matične številke za celoten SOZD, razen razvrstitve poslovnih in drugih enot (trgovin in servisov itd.) v sestavu organizacije oz. skupnosti, ki imajo ločeno razvrstitev, vezano na matično številko organizacije oziroma skupnosti.

Za pravilno registracijo mora imeti vsaka organizacija združenega dela originalno obvestilo Zavoda SR Slovenije za statistiko o razvrstitvi poslovnih in drugih enot v sestavi organizacije oziroma skupnosti v enotni register.

Tradicionalni marčevski izlet

Vabi Mercator Turist

Panorama Prekmurja

Tradicija je postala, da Mercator Turist vsako leto v prvi polovici meseca marca pripravi tridnevni izlet. Lani smo bili skupaj s Stopom na potepu po Istri, letos pa bomo s Turističnim obveščevalcem Dnevnika in Radensko obiskali Prekmurje.

Program izleta, ki traja v resnici dva dni in pol, je zanimiv, obeta polno novih dogodivščin in nepozabnih spominov. Zato vam ga predstavimo:

1. dan Iz Ljubljane se bomo odpeljali z avtobusi s Trga osvoboditve ob 14. uri. Peljali se bomo skozi Celje, Maribor in Radence in se ustavili v Tišini. Tam nam bodo v domači gostilni pri Gjergjekovih pripravili »prekmursko dobrodošlico«. Nato bomo nadaljevali vožnjo do Moravskih Toplic, koder bo naš začasni dom v lepem, novem hotelu Termal. Ko se bomo tam-

Naslednji postanek bo v Bogoživi, kjer stoji prelepa cerkev arhitekta Jožeta Plečnika. Kosilo nas bo kajpak čakalo v hotelu Termal in tam bomo ostali vse popoldne. Dovolj bo časa za kopanje v pokritem ali pa v odprtem bazenu, s termalno vodo, seveda. Toplice so specializirane za zdravljenje revmatizma, vegetativne nevroze, okvar po poškodbah itd... Če boste želeli, vam bomo omogočili tudi internistični pregled.

Zvečer bo slavnostna večerja, zabavni program in seveda prijetna glasba za ples.

3. dan Na Goriško se bomo odpeljali po zajtrku in s seboj vzeli seveda vso svojo prtljago, saj se v hotel Termal ne bomo več vrnili. Najprej si bomo v vasi Selo ogleдали romansko rotendo iz prve polovice 13. stoletja, nato se popeljali po slikovitem Goričkem. Kosilo nas bo čakalo v slikarskem turističnem domu -Pindži. Tam bo tudi še zadnje skupno družabno popoldne z različnimi družabnimi igrami, kvizi, srečolovom itd. Od tam se bomo, polni novih doživetij, novih spoznanj in prijateljstev popeljali proti Ljubljani.

Cena izleta: 3.800 din

Odhodi: 4.-6. marca
11.-13. marca

Prijave: Mercator-Turist
Tavčarjeva 6, Ljubljana
tel. (061)312-254 in 317-285

Pričakujemo, da pojdete z nami tudi vi!

Mercator Turist

naše delo -
vaše potovanje

kaj malo uredili, nas bo avtobus odpeljal v bližnje Matjance v hotel Čarda na tipično večerjo; naslajali se bomo ob zvokih ciganske glasbe in se razvedrili ob zabavnem programu. Nočitev bo, kot smo že zapisali, v hotelu Termal.

2. dan Po zajtrku bomo odšli na ogled gotske cerkvice v Martjancih, ki slovi po čudovitih freskah mojstra Janeza Aquile. V Veliki Polani bomo obiskali rojstno hišo prekmurskega pripovednika Miška Kranjca, nato pa se odpeljali do Filovcev. Tam so doma znani prekmurski lončarji, ki izdelujejo črno keramiko. Pokazali bodo, kako jim gre delo od rok; če boste želeli, boste lahko tudi kaj kupili.

Posebnosti restavracije Močilnik

Mile Bitenc

Tedni pokrajinskih specialitet v tozdu Mantova

Poznate restavracijo Močilnik na Vrhniki? Ni čisto na Vrhniki, le streljaj stran, stisnjena pod hrib, izpod katerega izvira Ljubljana. To je Močilnik.

Tamkaj je vedno prijetno posejati in pokramljati v družbi, saj je mirno, notranost prav prijetna in ko vam bodo postavili na mizo kaj za pod zob, boste zanesljivo zadovoljni.

Posebnost restavracije Močilnik so kulinarčne posebnosti, ki jih pripravijo nekajkrat na leto. Lani decembra so na mizo postavili prekmurske posebnosti in tisti, ki cenijo takšne jedi, so prišli pošteno na račun. Zadovoljni so bili tu-

di gostinci, saj je bilo obiskovalcev vedno dovolj.

V navadi je že, da vsako leto v januarju pripravijo »teden morskih rib«. Še več: postrežejo z različnimi ribami, ponudijo školjke, rake in druge posebnosti morja.

Ker je ribjih restavracij pri nas bolj malo, se ne čudimo, da je bilo od 14. do 23. januarja v restavraciji Močilnik ves čas polno.

Konditor je na Čopovi postavil tole stojnico; dreva je bilo toliko, da so lačne komaj sproti postregli.

Prednovoletni vrvež na Čopovi

Mile Bitenc

Za lačne je poskrbel M-Konditor

Ljubljana si je zadnjih štirinajst dni starega leta nadela praznično obleko. Okrašene so bile izložbe in trgovine, pisane žarnice so zasvetile na jelkah tu in tam, še posebej živahno pa je bilo na Čopovi ulici, pa v Nazorjevi in na Tromostovju. Svoj kiosk je v tem vrvežu postavil tudi Mercator-Konditor, ki je poskrbel, da mimoidoči niso bili lačni. Gneča je bila od jutra do večera in včasih je bilo treba na vročo hrenovko, topli sendvič ali

pa krof potrpežljivo počakati v vrsti.

Odločitev Konditorja je bila pravilna; pohvalijo se lahko z uspešno prodajo. Naj za ponazoritev navedem le nekaj podatkov: v teh dneh je šel lačnim najbolj v slast hot-dog; prodali so jih kar 15.300. Toplih sendvičev so spekli 6.634, približno polovico manj običajnih sendvičev, krofe pa je kupilo 1150 mimoidočih.

Vse to zgovorno priča, da je »prodaja na ulici« prav dobrodoš-

la. Prav bi bilo, da bi dobro izkoristili to trajno uporabo. Pregovor pravi: Mohamedu in gori poznate; in to ko je res: čim bliže do kupca uspeh mora biti. Zato v Konditorju že mislijo na to, da bi tudi v naslednjem letu, ko na Čopovi ni novoletnega sejma ali živ-žava ob kmečki občini, iz ličnega kioska zadišalo po vroči hrenovki, slastnem sendviču. Čopova je ulica za pešce. Tam pa je veliko in mnogim bi morda nakupom in tekanjem navkljub teknila topla, cenena in hitro pripravljena malica.

Za ljubljanske trgovce in gostince

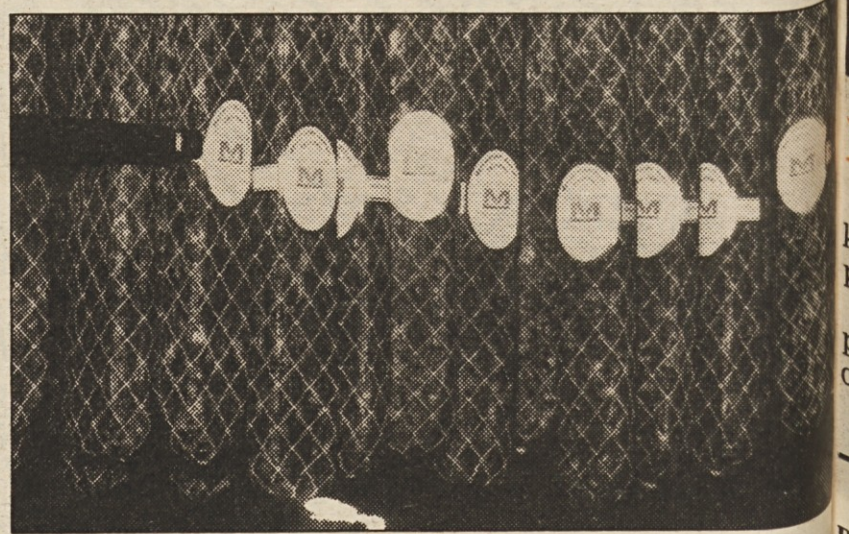
Mile Bitenc

Degustacija kavovin Franck

Delovna organizacija Franck že več kot devet desetletij oskrbuje potrošnike s svojimi izdelki. V vsem tem času pa so prav kavovine Franck imele pomembno mesto, kar vse pomeni izjemno kakovost teh izdelkov.

Ob koncu lanskega decembra je Franck pripravil demonstracijo priprave in hkrati tudi degustacijo bele kave iz kavovin in instant kavovin Franck. Na ta način so želeli kavne nadomestke še bolj približati potrošniku in predvsem popularizirati belo kavo kot napitek pri zajtrku.

Na degustacijo, ki je bila v ljubljanskem hotelu Slon, so povabili tudi predstavnike Mercatorja.

Za prigrizek

Mile Bitenc

Nekaj domačega

Novosti so vedno dobrodošle. Če je to obenem mesni izdelek, smo ga še bolj veseli. Lahko bi rekli, da je (kljub pomanjkanju mesa) v mesnicah, delikatesah in drugih trgovinah še vedno na zalogi kar pestra izbira mesnih izdelkov. Tudi naša, Mercatorjeva mesna industrija, skuša izbiro pope-

striti. Tovarna mesnih izdelkov v Ljubljani je že letošnje poletje pripravila nov izdelek: Mercatorjevi domači želodec.

Recept za ta izdelek, ki smo ga prvič razstavili in tudi dali na preizkušnjo na radgonskem sejmu, seveda poslovna skrivnost. Vendar pa lahko zapišem to, da gre za specifična priprava in mešanica mesa, začimb in drugih dodatkov, daje prvi domači, rahlo kisli okus.

Mercatorjev domači želodec je polnjen v umetne ovitke, predstavlja oglato obliko in tu mu daje svojstven izgled. Sicer pa sem že zapisal: okusen je in če ga našel svoje mesto na oblozi praznični mizi, bodo gostje gotovo zadovoljni.

Čeprav ima v mestu Ptuj več trgovskih delovnih organizacij svoje prodajalne, pa se prodajalne MIP TOZD Maloprodaja povsem razlikujejo od drugih.

Za vse to pa so poskrbeli Mipovi aranžerji, ki so s svojo domiselnostjo prijetno in toplo dekorirali izložbe prodajaln TOZD Maloprodaja - Na sliki prodajalna stekla in porcelana na Slovenskem trgu 8 v Ptuj.

Foto: Branko Ciglar

Puščava, ki to ni več

Še preden sem se uspel dobro pripraviti na pot, sem o deželi, v katero sem se odpravljajal, slišal toliko nasprotujočih si podrobnosti, da sem že takrat sklenil, da bom poskusil Irak bolje predstaviti. Vtise sproti urejam in verjamem, da bodo bralce zanimali, saj je število v Iraku zaposlenih Jugoslovancev že tolikšno, da menda ni nikogar, ki ne bi vsaj poznal koga od njih.

Peturno čakanje na zvezo na beograjskem letališču Surčin je bilo dolgo, ker sem vse revije in časopise zaradi iraških carinikov potisnil čisto na dno prtljage, letališki telefoni pa so bili vsi po vrsti brez imenikov in kovanci po dva dinarja, ki jih poganjajo, takšna redkost, da sem povsem obupal nad možnostjo razgovora z informacijami o telefonskih naročnikih, kaj šele z znanci v mestu.

Triurni polet v boingu 727 iraške letalske družbe Iraqi Airways je bil prijeten ne le zaradi simpatičnih stjuardes, ampak tudi zaradi improviziranega nastopa članov Kulturno umetniškega društva Gradimir iz Beograda, ki je s svojimi folkloristi, ansambлом, humoristi in pevci potovalo na nekajdnevno turnejo po jugoslovanskih gradbiščih in sem jih tako nekaj dni kasneje spet srečal, tokrat že na »domaćem« terenu, na P 202 D.

Db prihodu na bagdadsko letališče, po presenetljivo lahko opravljenih cerinskih formalnostih, smo trije novinci in delavec, ki se je vračal z dopusta v domovini, ugotovili, da nas na letališču ne

čaka nihče, ki bi nam povedal, kaj in kako ali kam. Po nekajminutnem tehtanju najetja taksija in čakanja sta pribrezala Janušek Šefman, predstavnik sozda Mercator v Iraku, in Branko Lahajner, vodja delovne enote Mercator na projektu FDSP P 202 D, ki sta nas pomotoma čakala na napačnem letališču.

Po veselem stisku rok z obema članoma miniaturnega sprejemnega odbora smo se natlačili v Toyotin cruiser in se po sodobni šestpasovnici odpeljali proti Bagdadu. Zanimivo je, da večina osebnih avtomobilov, ki jih srečamo na iraških cestah, prihaja iz japonskih tovarn Toyota, Datsun, Mitsubishi in Nissan. Poleg teh je videti še znamke z vsega sveta; najmanjši avtomobil, ki ga je videti, je Volkswagnov »hrošč«. Med tipi sta poleg razkošnih, predvsem japonskih in Chevroletovih modelov najvišjega razreda, zelo pogosta tudi že prej omenjeni cruiser (izg. kruzer) – osebni avto, podoben landroverju oziroma range roverju – in pick up (izg. pik ap) – osebni avto srednjega ali celo niž-

Najbližji kraj Suwaira, mestece barak, kolib in pritličnih hiš. Levo in desno na posnetku sta dva pickupa – poltovorna osebna avtomobila, kakršne uporabljajo za vse vrste prevozov.

ne ulice Bagdada so sicer (razmeroma) čiste, a že v prvi uličici desno lahko do gležnjev zagaziš v umazanijo, ki pa ti, o groza! že čez mesec dni postane sama po sebi umevna in sodi zraven, k čaru Orienta...

Bi se pa imeli naši smetarji česa naučiti od bagdadskih kolegov: znanci, ki stanujejo v Bagdadu, se pohvalijo, da jim smeti odvažajo kar dvakrat na dan. Vsi po vrsti tudi zagotavljajo – domačini in naši delavci – da se je Bagdad v zadnjem letu dni tako spremenil, da ga je komaj moč spoznati.

Po nekaj križiščih s tripasovnim krožnim prometom – te Iračani

posebej radi postavljajo, nam pa se spočetka zdijo samomorilsko nevarna – si nas nočni Bagdad pomane iz oči in že drvimo po štiripasovnici, ki povezuje glavno mesto s Kutom, Amaro, Nasirijo in Basro. Nikar si ne poskušajte predstavljati, da je to štiripasovnica, kakršno poznamo med Ljubljano in Razdrtim. Po tukajšnji, ki ima na sredi med dvema pasovoma v eno in dvema v drugo smer še za dobra dva pasova neograjenega »odstavnega« in obračalnega makadama, se namreč lahko sprehajajo in ustavljajo vsi, kakor jih pač volja – ljudje in živali. Tudi posebno gladka ni ta prometna aorta, a so še vedno vsi grebeni in

kotanje prav nenevarni v primerjavi s pomanjkljivo osvetljenimi ponoči vožečimi objekti. Nobena redkost ni, da ponoči dohitiš avtomobil, ki mu zadaj ne gori nobena luč, odbojna stekelca pa so prevlečena s skorjo blata. Še pogosteje si prepričan, da ti nasproti vozi motorist, pa ob srečanju z njim ugotoviš, da je bil tovornjak s prikolico.

Naselje projekta P 202 D je prav malo mesto z asfaltiranimi ulicami, ki sicer nimajo imen, so pa zato opremljene s prometnimi znaki in ulično razsvetljavo. Tako puščava ni več puščava, saj razen tega okrog pritličnih montažnih hiš sem in tja poganja grmičevje, pa tudi nekaj palm je v naselju. Sploh je ta puščava veliko bolj podobna ameriškim kot pa na primer Sahari. Hodiš po peščenih zemlji (in ne po sipkem pesku), iz katere tu in tam štrli šop posušene rastlinje. Pravijo, da bo zdaj, ko bo prišlo deževje, vse to ozelelo in do prve močnejše vročine res ne bomo več mislili na to, da smo v puščavi...

Vsem šalam s kamelami v glavnih vlogah navkljub je teh grbatih in trpežnih dobrodušnic vsa v bližnji okolici našega projekta tako malo (beri nič), da sem po štirinajstih dneh že pričeval moliti, da sem zgrešil državo. Zato pa so med tukajšnjimi živalmi gosti osli in psi; slednji se poldneva in v tropih podijo po peščenih ravnicah in utegnejo biti nevarni. Kamelje pa menda prav dobro uspevajo kakšnih 300 ali 400 kilometrov proti fronti, kar velja tudi za datlje, ki se jim tukaj reče »tam mur«.

Prihodnjič: Mercator, glavno mesto Slovenije.

Suwaira, 13. 01. 1983

Pastir je s čredo ovac mirno in prav počasi prečkal cesto. Vse foto Matjaž Marinček

Stranska ulica v Suwairi – kakšna mora šele biti, kadar dežuje!

Rešitev MMT križanke

Do vključno 12. 1. 1983 je prispelo na naslov MMT 18 rešitev letoletne nagradne križanke MMT. Da je bilo rešitev tako malo, je sokrivo predvsem dejstvo, da sta bili obe nagradni križanki na istem listu in reševalci so večinoma pošiljali rešitve na doslej običajen naslov. Vseh 18 prispelih rešitev smo namreč ob žrebanju pregledali in ugotovili, da je večina reševala obe križanki. Zanimivo je, da v nobeni od rešenih križank ni bilo napake pri pomotoma izpadlih črnih poljih. Tako so bile povsem pravilne samo tri rešitve in po izžrebanju kuvertah prejmejo nagrade:

1. MARIJA ZUPANČIČ (Konditor) 5 zabojev jabolk
2. MARIO BAJT (Grosist) 4 zaboje jabolk
3. MARKO BOKAL (DSSS SOZD) 3 zaboje jabolk

Nagrajencem bomo po pošti poslali naročilnice, s katerimi bodo jabolka lahko dvignili v hladilnici MMT SLOVENIJA SADJE v Zalogu. Hladilniška 38 – na naslove, ki so jih navedli na rešitvah.

Sonja Dolinšek

jega razreda, pri katerem je prednji del s prednjim sedežem spremenjen v kabino, zadnji del pa je kot pri odprtem tovornjaku; nekaj podobnega se v domovini menda pojavlja pri Cimosovi dijani in Tasovem golfu. Pick up je tukaj najbolj pogost na deželi, kjer ga kmetje uporabljajo za spravilo pridelka in za prevažanje na tržnico.

Bagdad, ki mu ta večer počasi lezemo pod kožo, je ves čaroben. Migotajoče lučke med palmami ustvarjajo pravljico vzdušje in le stežka verjamem, ko mi Ahsan, znanec iz Bagdada, dva tedna pozneje zagotavlja, da je zaradi vojne stanja prižgana komajda desetera razsvetljava – nočni pogled iz lokala v 14. nadstropju hotela Al-Mansur Melia bi bil lahko tudi pogled z ljubljanskega gradu na usnulo belo mesto pod njim. Kajti Ljubljana je, čeprav čisto upravljeno kritiziramo njeno čistost, pravi biser čistoče v primerjavi z Bagdadom, da o kakšnih manjših naseljih sploh ne govorimo. Glav-

6. zimska mercatoriada bo 12. februarja v Gozd Martuljku

Navodila so v celoti pri športnem referendumu DO in TOZD, zadnji rok prijavnosti vključno 3. 2. 1983 na naslov: Sonja Bastar, Delovna skupnost SOZD Mercator, Aškerčeva 3, Ljubljana

Mercator

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3, Izdaja Center za obveščanje SOZD

Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana

Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Jože Černoša, Sonja Dolinšek, Sergej Patermost, Anton Kočevar, Nada Rihhtar in Mirko Vaupotič

Odgovorni urednik Jaro Novak (telefon: 221-044)

Novinarka Vesna Bleiwels (telefon 221-010)

Tajnica redakcije Katja Jesenovec (telefon: 221-010)

Tehnični urednik Dušan Lajovic

Tisk ČGP Delo

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

Izhaja zadnji petek v mesecu

Glasilo prejemajo delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercator

Naklada: 12.000 izvodov